

LUCIA
ILLANITZOVÁ

Grécka pomoc

Pred 1150. rokmi dostalo Slovensko pomoc z Grécka, presnejšie Byzantskej ríše, ktorú vtedy ovládali Gréci. O pomoc požiadal veľkomoravský panovník Rastislav z politických dôvodov.

Veľká Morava bola vo sfére vplyvu Frankov, ktorí ju považovali takmer za svoje územie. Kňazi, najmä benediktíni, ktorí už desiatky rokov šírili na území Veľkej Moravy kresťanstvo a vzdelanosť, zároveň posilňovali aj závislosť tvoriaceho sa štátneho útvaru od Franskej ríše.

Rastislav sa preto vtedy obrátil na východ a požiadal byzantského cisára Michala III. o misiu vzdelaných mužov. Podľa historika Kučeru bol samotný Michal III., prezývaný Opilec, skôr slabým typom vládcu a o misii na Veľkú Moravu v skutočnosti rozhodol jeho mimoriadne vzdelaný a rozhladený štátny tajomník Fótiós.

Tak, takouto hrou politických náhod sa na naše územie dostali bratia Konštantín a Metod. Hoci sa tiež museli veľmi dobre orientovať v spleti pavučín dobovej politiky, priniesli nám poklad, ktorý ďaleko presiahol malicherné záujmy jednotlivých osobností tej doby. To, čo nám chceli obaja bratia odovzdať, bol odkaz kresťanstva a vzdelanosti v jazyku, ktorému ľudia na Veľkej Morave rozumejú. Bez kníh sú nahé všetky národy, napísal Konštantín vo svojom veľkom diele Proglas.

V skutočnosti však odovzdali našim ľuďom ešte viac. Počas nasledujúcich stáročí chaosu a vojen sa naši predkovia mohli oprieť o spomienku na vlastnú štátnosť, ktorú predstavovala Veľká Morava a vlastnú kultúru, sprostredkovanú Konštantínom a Metodom. Táto idea bola jednou z kľúčových aj v čase formovania moderného slovenského národa v devätnástom storočí. Podľa niektorých historikov, ak by nebolo misie Konštantína s Metodom, možno by náš národ nikdy nevznikol podobne, ako zanikli lužickí Srbi, či polabskí Slovania.

Obaja bratia tu boli relatívne krátko, ovplyvnili však budúcnosť na 1150. rokov dopredu. A to sa rozprávame len o tom, čo priniesli nám. Tým, že po celý život poctivo a z celého srdca reprezentovali ešte spojenú (aj keď už v niektorých náznakoch deliacu sa) cirkev, sú dnes Konštantín a Metod symbolom spojenia kresťanov z východu a západu Európy.

Slováci si tisíce výročie príchodu oboch bratov pripomínali v čase vrcholiacej maďarizácie v Uhorsku, tisícsté prešlo relatívne potichu v roku 1963. Až 1150. výročie môže Slovensko osláviť na úrovni, akú si udalosť príchodu bratov na naše územie zaslúži. Aby sme si všetci pripomenuli význam ich misie pre náš národ, ale aj pre Európu.

Obnovili nápis VERBA

Nápis VERBA slávnostne odhalili starostka bratislavského Starého Mesta Táňa Rosová a ruský veľvyslanec Pavel Kuznecov. Foto: red

Za účasti Excelencie veľvyslancu Ruskej federácie v SR Pavla Kuznecova, predstaviteľov mestskej časti Bratislava – Staré Mesto a Ruského centra vedy a kultúry v Bratislave bol 26. júna na Štúrovej ulici v Bratislave slávnostne odhalený obnovený nápis VERBA (Vrba). Tohto aktu sa zúčastnili aj zástupcovia odbojárov SZPB i ďalší občania mesta.

Nápis slávnostne odhalili starostka bratislavského Starého Mesta Táňa Rosová a ruský veľvyslanec Pavel Kuznecov.

„Je to jediný z nápisov, ktoré ostali zachované. Bohužiaľ, pri rekonštrukciách fasád domov boli tie ostatné už zničené. Majitelia, respektíve realizátori rekonštrukcií nedbali na pamiatko-

vú hodnotu takýchto nápisov,“ povedala starostka Starého Mesta, ktoré za finančnej spoluúčasti ruskej ambasády rekonštrukciu nápisu realizovalo. „To, čo sa ja snažím presadzovať počas celého tohto volebného obdobia, je vštepovať návštevníkom, aj ľuďom, ktorí tu žijú, čo najviac vedomostí o histórii Starého Mesta,“ povedala Rosová.

„Odhalenie pôvodného nápisu VERBA vojakov – ženistov ČA bolo zároveň aj pripomenutím udalostí spred 72 rokov,“ povedal vo svojom príhovore veľvyslanec P. Kuznecov. „Aj vďaka obetavej práci sovietskych ženistov pri likvidácii početných pouličných barikád, mýnových polí, protipechotných a protitankových zátaras bola Bratislava oslobodená od fašistických uchvatiteľov iba za dva dni,“ uviedol Kuznecov. „Už takmer sedemdesiat rokov prešlo od druhej svetovej vojny,

(Pokračovanie na str. 2)

Predseda SZPB pozdravil delegátov zjazdu ČSBS

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) intenzívne spolupracuje s Českým zväzom bojovníkov za slobodu (ČSBS), ktorý mal 20. júna deviaty zjazd. Zjazd otvoril predseda ČSBS Jaroslav Vodička. Delegátov zjazdu pozdravil aj prezident Českej republiky Miloš Zeman, ktorý je členom ČSBS.

Vlajku ČSBS symbolicky odovzdal predsedovi Jaroslavovi Vodičkovi a jeho ústrednému výboru český prezident Miloš Zeman. Foto: K. Šusták

„Nie je pravda, že bojovníci za slobodu umierajú. Rodia sa noví bojovníci a ja im chcem vyjadriť svoju hlbokú úctu,“ povedal v súvislosti s tým, že chce ako prvý ponovembrový prezident navštíviť českých vojakov v Afganistane.

Medzi významnými hosťami bol aj predseda SZPB Pavol Sečkář. „Naše odbojárske zväzy dlhodobu spolupracujú a naplňajú myšlienky, ktoré nám odkázali tí, čo bojovali za našu slobodu. Ide predovšetkým o pôsobenie v spoločnosti a združovanie občanov, ktorí budú presadzovať demokratický a humánny odkaz prejavovaný v novodobej histórii našich národov,“ konštatoval predseda SZPB na zjazde ČSBS.

Na 9. zjazde ČSBS si delegáti zvolili 15-členné predsedníctvo so štyrmi podpredsedami. Za predsedu ústredného výboru bol zvolený Jaroslav Vodička. (Pokračovanie na str. 2)

Obnovili nápis VERBA

(Dokončenie zo str. 1)

najničivejšej v dejinách ľudstva. Stále viac sa nám vzdávajú udalosti tej strašnej vojny, ale o to viac si musíme pamätať hrdinstvo tých, ktorí položili život za našu slobodu," dodal.

Podľa Viliama Longauera zo Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov boli ženisti v roku 1945 tými, ktorí riskovali svoje životy aj potom, čo boli fašistické vojská z mesta vytlačené. „Museli prehladať všetky objekty, budovy, a zachrániť život obyvateľom, ktorých mohli

zamínované objekty ohroziť," povedal. „Bratislava mala takýchto označených miest viac, žiaľ, časom zanikli. Je dobré, že sa v tomto prípade podarilo nápis zachrániť," podčiarkol Longauer.

Krycí názov VERBA, po slovensky vrba, používali vojenské jednotky ženistov Červenej armády, ktoré odmiňovali centrum oslobodeného mesta Bratislavy začiatkom apríla 1945. Preverené, prípadne odmiňované objekty a ulice označovali heslom „vrba“, aby ich obyvatelia mohli bezpeč-

ne používať, bez ohrozenia života. Pôvodne takýchto pouličných nápisov bolo viac. Tento dôležitý dokument o statočnej a veľmi riskantnej činnosti ženistov ČA však v priebehu času, opráv fasád budov a z iných rôznych dôvodov zanikol. V iných mestách na Slovensku si môžeme všimnúť, že i dnes existujú obnovené nápisy na objektoch s jednoduchým označením „provereno, min net“. Vďaka občanom dobre rozumeli a rozumejú týmto ruským nápisom, veď išlo o ich životy aj po skončení vojny. **Viliam LONGAUER, red**

Krycí názov VERBA používali vojenské jednotky ženistov Červenej armády, ktoré odmiňovali centrum oslobodeného mesta Bratislavy začiatkom apríla 1945. **Foto: red**

Predseda SZPB pozdravil delegátov zjazdu ČSBS

(Dokončenie zo str. 1)

Český zväz bojovníkov za slobodu prijal na svojom 9. zjazde túto rezolúciu:

„My, členovia Českého zväzu bojovníkov za slobodu, cítíme svoju zodpovednosť voči svojej vlasti a sme silne znepokojení stavom a súčasným vývojom nášho štátu a spoločnosti. Po roku 1989 sa nám nepodarilo zabrániť rozdeleniu Československej republiky. Napriek rozpadu Československa sa stále hlásime k odkazu a myšlienkam zakladateľov nášho štátu T. G. Masaryka, E. Beneša a M. R. Štefánika.

Mnohí z nás sme pocítili na vlastnom tele, v mysliach a srdciach, čo znamenajú nacistické žaláre, koncentračné tábory, bezprávie, odlúčenie a strach o rodinu a strata svojich najdrahších. Požadujeme tiež zastavenie neblahého vývoja, keď sa usporadúvajú stále masovejšie zrazy, pochody a súkromné večierky neonacistov a neofašistov, na ktorých sa hajú, hlása rasová nenávisť, násilie a predpovedá skaza demokratickému zriadeniu.

Nesúhlasíme s podeňovaním stále zosilňujúceho vplyvu neonacistickej historickej propagandy, oživujúcej lživé tvrdenia o umelom vytvorení nášho štátu, ako samostatne života nespôsobilého útvaru, že transfer Nemcov, občanov III. ríše, z nášho územia, nariadený Postupimskou dohodou, zavinili dekréty prezidenta Beneša, zahmlievanie horkosti, ktorú nám priniesla okupácia a nacistická zlovoľa. Nesúhlasíme so snahou dnešných Nemcov, organizovaných v landsmanšafte a jeho odnožkách na území Českej republiky, o revíziu výsledkov druhej svetovej vojny. Využíva sa skutočnosť, že uplynulo takmer 70 rokov a svedkovia tejto doby odchádzajú. Varujeme pred týmito javmi, ktoré môžu mať neblahé dôsledky pre ďalší slobodný rozvoj našej vlasti.

Prezident dr. E. Beneš nás pred týmto vývojom varoval týmito slovami:

„Môže sa stať, že moje dekréty, vydané z rozhodnutia víťazných mocností druhej svetovej vojny, budú postupom času prehlásované za neplatné. Môže sa stať, tak ako v minulosti, že sa nájdú „takzvaní českí

vlastenci“, ktorí sa budú sudetským Nemcom za ich odsun ospravedlňovať, a že budú naklonení otázke ich návratu. Nenechajte sa oklamať a návrat nedopustíte.“

Vyzývame obe komory Parlamentu Českej republiky, prezidenta Českej republiky, vládu, miestne samosprávy a všetky politické strany a súčasných i budúcich predstaviteľov hospodárstva, kultúry, vrátane mediálneho sveta, i významné neziskové organizácie ku spoločnému postupu. Je treba zamerať úsilie na odstránenie hospodárskeho poklesu, nezamestnanosti, hrozby

chudoby, stále sa zvyšujúceho rozdielu medzi majetnou a nízkou príjmovou populáciou, na zlepšenie a rozkvet hodnotnej kultúry.

Ziadame politické strany, ktoré nesú hlavnú zodpovednosť za lepšiu budúcnosť štátu a spoločnosti, aby hľadali kompromis, ktorý je v demokracii rozhodujúci pre akúkoľvek zmenu k lepšiemu a bezpodmienečnou podmienkou k progresívnym opatreniam a spoločne so všetkými, ktorí môžu a chcú pomôcť, vypracovali koncepciu pre budúcnosť štátu, ktorá dá jeho obyvateľom nádej na lepší zajtrajšok. **Jiří DANIČEK, red**

Predseda ČSBS J. Vodička a prezident ČR M. Zeman na 9. zjazde ČSBS. **Foto: K. Šusták**

19. JÚN

Severná Kórea zamietla informácie, že jej vrcholný predstaviteľ Kim Čong-un údajne nariadil vedeniu krajiny, aby používalo Hitlerovu knihu Mein Kampf ako manuál vodcovských zručností. Článok na internetovom spravodajskom portáli New Focus International, ktorý prevádzkujú kórejskí emigranti, to Pchjongjang pokladá za zločin zameraný na zneváženie lídra KĽDR. Podľa medializovanej správy Kim rozdal svojim spolupracovníkom preklad Mein Kampfu s tým, že z rýchleho rastu Tretej ríše sa treba poučiť.

21. JÚN

Spor okolo nemeckých umeleckých diel, ktoré Sovietsky zväz zhabal ako reparácie na sklonku 2. svetovej vojny, zatienil návštevu Angely Merkelovej v Rusku. Počas nej kancelárka mala spolu s prezidentom Vladimírom Putinom otvoriť výstavu o dobe bronzovej v petrohradskej Ermitáži, ktorá zahŕňa viaceré z týchto historických artefaktov. Nie je presne známe, koľko diel odviezla Červená armáda z ne-

meckých zbierok, podľa údajov BBC sú to však tisíce maliieb, sôch a ďalších predmetov. Rusko tvrdí, že za ne zaplatilo krvou svojich vojakov a nemecké nároky na ne odmieta.

22. JÚN

Poľská vláda vyjadrila pobúrenie zo seriálu o 2. svetovej vojne z dielne nemeckej televízie ZDF. Autori trojdielnej minisérie s názvom Naše matky, naši otcovia sa dopustili poškodenia reputácie poľských odbojárov, ktorí povstali proti nacistickej nadvláde. Vláda označila dokument, v ktorom vyznievajú členovia poľskej povstaleckej Krajinskej armády ako veľkí antisemiti, za popieranie historickej pravdy. Predseda vojnových veteránov Tadeusz Filipkowski charakterizoval seriál ako falzifikáciu histórie.

24. JÚN

Ruská Štátna дума sa bude zaoberať návrhom zákona, ktorý by trestal kritiku činov Červenej armády počas 2. svetovej vojny a snahy o rehabilitáciu nacizmu. Za popieranie historickej úlohy Červenej armády a zámerné šíre-

nie nepravdivých informácií o nej by mala hroziť pokuta do sumy v prepočte 15-tisíc dolárov a väzenie až na päť rokov. Treby sa mali týkať aj kritiky výsledkov norimberských procesov a akcií spojeneckých síl počas vojny.

26. JÚN

Maďarský prezident János Áder sa počas návštevy Beleh-

stalo sa VO SVETE
19. 6. – 29. 6. 2013

radu na mimoriadnom rokovaní srbského parlamentu ospravedlnil Srbom za zločiny spáchané Maďarmi počas 2. svetovej vojny. K jednému z najhorších incidentov došlo v roku 1942 počas razie vo Vojvodine v okolí mesta Nový Sad. Maďarskí fašisti pod vedením Miklósa Hortyho vtedy zaútočili na civilistov na okupovanom srbskom území a zajali ich asi tritisíc. Následne ich chladnokrvne zmasakrovali. Táto tragédia je jedným z najkr-

vavejších zločinov spáchaných nemeckými nacistami a ich spojencami.

Archív dokumentov týkajúcich sa Anny Frankovej a jej rodiny sa musí do januára 2014 vrátiť z amsterdamského múzea nadácii so sídlom vo Švajčiarsku. Rozhodol o tom holandský súd. Anna Franková (1929–1945) pochádzala z nemeckej židovskej rodiny a počas 2. svetovej vojny sa ukrývala v Amsterdame. Denník, ktorý si písala počas pobytu v úkryte, vyšiel v miliónových nákladoch po celom svete. Zomrela krátko pred koncom vojny v koncentračnom tábore Bergen-Belsen. Múzeum sa súdilo o tisíce fotografií, listov a ďalších dokumentov s nadáciou so sídlom vo švajčiarskom Bazileji, ktorú založil jej otec Otto Heinrich Frank. Medzi spornými písomnosťami sa však nenachádza po-smrtné publikovaný denník.

Francúzska vláda nariadila ukončenie činnosti dvoch ultrapravicových zoskupení: hnutia známeho ako Tretia cesta a jej militantného krídla Revolučná naci-

onalistická mládež. Tento krok súvisí so smrteľným zranením ľavicovo orientovaného študenta Clémenta Mérica v bitke s prívržencami krajnej pravice, ktorá sa odohrala začiatkom júna na rušnej ulici v centre Paríža. K Méricovej smrti došlo v čase, keď Francúzsko zažívalo masové protesty odporcov a prívržencov manželstiev ľudí rovnakého pohlavia.

29. JÚN

Niekdajší čilský fašistický diktátor Augusto Pinochet, za ktorého vlády sa literáti ocitali za mrežami a knihy páliť na uliciach, zhromaždil obrovskú utajenú knižnicu s vyše 50-tisíc zväzkami. Jej súčasťou sú zväčša historické, zemepisné, ale aj marxistické knihy, chýba v nej však poézia a zväzky s fiktívnymi formami literárnej tvorby. Prítomnosť marxistických publikácií je o to prekvapujúcejšia, že Pinochet sa v rokoch 1973 až 1990 usiloval brutálnymi metódami práve o potlačenie tejto ideológie. Časť týchto kníh údajne pochádza spomedzi zhabaných publikácií z čias vojenskej junty. **(ao)**

Po partizánskych chodníčkoch 2013

Tento rok na Jána, čiže 24. júna, sme vytýčili deň, keď ako tradične ZO SZPB odmeňuje deti ZŠ v Medzibrode za to, že oslavy oslobodenia obce spríjemňujú svojim krásnym vystúpením. Ráno bolo po daždi, ale i napriek zlým predpovediam počasia sme to riskli a oplátilo sa. Slniečko sa na nás usmialo a ja som sa vybrala pre deti do ZŠ.

Tento rok som ako tému vybrala „Boje v obci Medzibrod“. V triede ma už netrepeživo čakali deti. Prerozprávala som im snáď najsmutnejšiu udalosť, ktorá sa udiala v našej obci, tak ako mi ju rozprával ujo Bartolomej Hraško. O obesení štyroch partizánov Jána Droppu, Rudolfa Slosiarika, Ivana Šeršeňa a Jána Záhorského 28. decembra 1944. Bola to zverská pomsta fašistov obyvateľom tejto obce za to, že pomáhali partizánom. Spomenula som i rodinu Valentiačkovcov, ktorá zahynula pri prechode frontu. Malý Marko z tejto rodiny mal len tri roky.

Potom sme si vytýčili trasu, ktorá z dôvodu blata bola tento rok jednoduchšia. Všimla som si, že niektoré mamky už vedia, čo očakávať od partizánov, a deťom pribalili gumáky. Naša trasa viedla cestou do Vyvieranice. Pri Kríži sme súťažili v hode lasa na jeleňa. Nebolo to veru jedno-

duché, ale i napriek tomu deväť detí by bolo dobrými lovcami. Po súťaži sme pokračovali v trase. Pred koncom som rozdelila deti na chlapcov a dievčatá. Nasledovala ďalšia súťaž. Keďže partizáni veľakrát museli mlčať, rozprávali sa gestami. Chlapcom som napísala vetu „Videl som na lúke jeleňa“ – dievčatá museli podľa ukazovania uhádnuť, čo im chlapci hovoria. Veľa sme sa nasmiali. Dievčatá dostali vetu „O päť metrov je potok“. Vynašli sa obidve skupinky. Natolko sa im to zapáčilo, že som im dala ešte jednu vetu. Slniečko už začalo páliť a my sme dorazili v zdraví do hlavného tábora. Deti si posadali okolo ohniska, povybalovali nedojedenú desiatu, pitie, niektoré si urobili z palíc udice a čakali na ďalšie prekvapenie. To dorazilo o 11.00 hod. vo forme policajného auta. Policajti nám porozprávali o ich práci a deti si mohli vyskúšať

Deti zo ZŠ v Medzibrode spoznávajú vojnovú históriu v prírode.

Foto: OclÚ Medzibrod

policajné pomôcky ako obučky, nepriestrelné vesty, prilby... Odfotili sa v nich, vyskúšali si sedieť v policajnom aute... Ja verím, že v budúcnosti v ňom budú sedieť len ako zamestnanci, a nie ako zločinci.

Nakoniec prišli Katka Sláde-

ková a Ľudka Černecká z Ústavu ekológie lesa SAV Zvolen a urobili nám besedu ohľadne ekológie. Keďže sa deťom počas týchto akcií brušká úplne vyprázdnilo, bol ten správny čas na ochutnanie guláša. Verím, že im i tento rok chutil. Deň sme ukon-

čili rozdáním darčiekov. Som smutná, že z roka na rok menej firiem poskytuje deťom vecné darčeky do súťaží, a preto tým, ktorí miesto tisíc výhovoriek poskytnú i to posledné, veľmi ďakujeme.

Obecný úrad Medzibrod
KR a OR PZ Banská Bystrica

SOCIÁLNA POISŤOVŇA

Dôchodca a žiadateľ o dôchodok

Povinnosti voči Sociálnej poisťovni

Aké sú podmienky nároku na dôchodok, povinnosti poberateľa dôchodku a žiadateľa o dôchodok voči Sociálnej poisťovni?

Podmienky nároku na dôchodok

Nárok na starobný dôchodok má poistenec, ktorý získal najmenej **15 rokov** obdobia dôchodkového poistenia a dovŕšil dôchodkový vek.

Žiadateľ o dôchodok:

- je povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik a na zánik nároku na dôchodkovú dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu
- v prípade, ak žiada o invalidný dôchodok, je povinný zúčastniť sa na posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť
- nárok má a žiadať môže o starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky dôchodok

Dôchodca a príjemca dôchodku:

- je povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik a na zánik nároku na dôchodkovú dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu, zúčastniť sa na posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť

- je povinný vyhovieť v lehote do ôsmich dní písomnej výzve Sociálnej poisťovne, aby poberateľ dôchodkovej dávky, osobitný príjemca alebo zákonný zástupca preukázali rozhodujúce skutočnosti, ak Sociálna poisťovňa neurčila inú lehotu
- každú zmenu v údajoch uvedených v žiadosti o dôchodok je potrebné do ôsmich dní oznámiť Sociálnej poisťovni
- je povinný do ôsmich dní písomne oznámiť Sociálnej poisťovni, ústredie v Bratislave, zmenu mena, priezviska, ako aj adresy, na ktorej sa zdržiava
- poberateľka invalidného dôchodku je povinná oznámiť prípadnú zmenu počtu detí, ktorých podmienku výchovy spĺňala v čase priznania invalidného dôchodku (napr. ak po priznaní invalidného dôchodku splní podmienku výchovy dieťaťa (detí), ktoré nebolo (neboli) uvedené v žiadosti o dôchodok

Príjemca dôchodkovej dávky je povinný vrátiť dôchodkovú dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dôchodkovú dávku, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila.

Sociálna poisťovňa nie je jediná inštitúcia v Slovenskej republike, ktorá vypláca dôchodky. Ak dôchodcovi vypláca dôchodok iná inštitúcia, je potrebné obrátiť sa s otázkami týkajúcimi sa tohto dôchodku na tú inštitúciu, ktorá dôchodok aj vypláca.

Uznesenie Ústrednej rady SZPB z 27. júna 2013

I. SCHVALUJE:

1. Správu o činnosti
2. Vyhodnotenie rozpočtu za rok 2012
3. Rozpočet SZPB na rok 2013
4. Rozšírenie ÚR SZPB o jedného člena z oblastnej organizácie Bratislava

II. BERIE NA VEDOMIE:

1. Vyhodnotenie plnenia uznesení
2. Správu ÚRK o vykonaných kontrolách a kontrolu MV SR s vysvetlením
3. Informáciu o plnení rozpočtu za 1.–5. mesiac 2013
4. Organizačné opatrenie na zabezpečenie spomienkových osláv 69. výročia SNP vrátane sprievodných podujatí
5. Priebežné opatrenia k zabezpečeniu 69. výročia KDO a Dňa obetí Dukly s pripomienkami

III. UKLADÁ:

A. predsedovi SZPB

1. Zabezpečiť vyhodnotenie plnenia rozpočtu za 1. – 8. mesiac 2013
T: 12. 9. 2013
2. Zvolať a zabezpečiť rokovanie Predsedníctva ÚR SZPB a Predsedníctva ÚV ČSBS na 12.–13. 9. 2013
T: 23. 8. 2013
3. Zvolať poradu tajomníkov oblastných výborov SZPB na 16. 7. 2013 pre zaškolenie k účtovaniu dotácií a k prácam na počítači
T: 3. 7. 2013

4. Zabezpečiť školenie predsedov revízných komisií oblastných výborov SZPB
T: 23. 8. 2013

B. Podpredsedovi ÚR SZPB

1. Doplniť návrh dohody SZPB s MŠ SR o organizovaní celoštátnej vedomostnej súťaže žiakov a študentov základných a stredných škôl.
T: 20. 7. 2013
Zodpovedá: L. Jača

C. oblastným výborom

1. Podľa pokynov dbať o dôsledné využitie a kontrolu zúčtovania pridelených finančných prostriedkov
T: k 25. 11. 2013
2. Organizovať sprievodné a spomienkové podujatia k 69. výročiu SNP
T: vyhodnotiť v hlásení za 3. Q
3. Zabezpečiť účasť členov SZPB na spomienkových oslavách SNP v Banskej Bystrici, KDO a DOD vo Svidníku a Dukle autobusmi MO SR
T: 29. 8. 2013, 4.–6. 10. 2013
4. Uhradiť ÚR SZPB prostriedky za stravovanie účastníkov spomienkových osláv KDO a DOD autobusmi MO SR podľa schváleného počtu (3 dni – 13 € 2 dni – 6,50 €)
T: do 12. 9. 2013
5. Pripraviť, schváliť a zabezpečiť metodické a organizačné opatrenia k príprave hodnotiacich členských schôdzí SZPB (november 2013 – január 2014)
T: priložiť k hláseniam za 3. Q 2013

Pohľad na rokovanie Ústrednej rady SZPB 27. 6. v Bratislave.

Foto: Bojovník

6. Zabezpečiť účasť tajomníkov oblastných výborov na školenie 16. 7. 2013 v Bratislave k realizácii nového systému používania prostriedkov – dotácie ÚR SZPB oblastným výborom od 1. 7. 2013
T: 16. 7. 2013
7. Navrhnuť kandidáta na tajomníka ÚR SZPB
T: 15. 8. 2013

2. Zaskoliť tajomníkov oblastných výborov pre nové počítačové programy
T: 16. 7. 2013

Najbližšie zasadanie:

P ÚR SZPB – 12.–13. 9. 2013 o 9.00 h, miesto podľa pozvánky
ÚR SZPB – 3. 12. 2013 o 9.00 h, Bratislava, Štúrova 8

V Bratislave, 27. 6. 2013

Ing. Pavol SEČNÁR, PhD.
predseda SZPB

Za správnosť:
Viliam Longauer

Vystúpenie predsedu SZPB Pavla Sečkára na 9. zjazde ČSBS – 20. 6. 2013

Ctení účastníci národného boja za oslobodenie, vzácní hostia, vážení delegáti, priatelia, s veľkým potešením sme prijali vaše pozvanie na 9. zjazd ČSBS. Poverili ma, aby som vás pozdravil a poprial úspešné rokovanie.

Vaša organizácia mala veľmi dobrú funkcionárku Andělu Dvořákovú, odvážnu, tvorivú, silnú až bojovú. Mala neskutočný zmysel pre prácu v odbojovej organizácii. Navždy bude vzorom pre nás funkcionárov. Sme radi, že sme mali tú česť s ňou spolupracovať a rozvíjať naše vzťahy a spoluprácu.

Naše odbojárske zväzy dlhodo-

bo spolupracujú a naplňajú myšlienky, ktoré nám odkázali tí, čo bojovali za našu slobodu. Ide predovšetkým o pôsobenie v spoločnosti a združovanie občanov, ktorí budú presadzovať demokratický a ľudský odkaz prejavovaný v novodobej histórii našich národov.

Bojujeme proti znevažovaniu hrdinstva vojakov a obyčajných ľudí, ktorí sa neváhali postaviť proti fašizmu a nemeckému nacizmu. Podporujeme priateľstvo národov a národnosti zrodené v krvavom boji.

Do minulosti sa vraj nemáme vracieť, lebo ju nemôžeme nijako ovplyvniť. To je síce pravda,

ale návraty sú potrebné pre pochopenie súčasnosti a vývoja do budúcnosti. Na vojnu v rokoch 1939–1945 sa nesmie zabudnúť.

Z polotieňa bojového hrdinstva stále zreteľnejšie vystupujú ľudské a mravné rozmary, ktoré viac ako vojenský výsledok rozhodli a dodnes rozhodujú o osude spoločnosti.

Na odvážnych bojovníkov so zbraňou v ruke, trpiacich občanov a celé rodiny nemôžeme zabúdať. Preto odovzdajme štafetu uctievanie si všetkých, ktorí neváhali položiť životy a zdravie za šťastnú budúcnosť svojich detí.

Prajem vášmu rokovaniu úspešné napredovanie v činnosti vášho zväzu.

Zabudnutý...

V Starej Kremničke (okr. Žiar n/Hronom) došlo 1. apríla 1945 k tragickej udalosti, keď žiak rímskokatolíckej školy Emil Hanzel stúpil na fašistickú protitankovú minú a prišiel o život.

Rodičia takto prišli o jediného syna, do ktorého vkladali všetky svoje nádeje. Na mieste tragédie dali postaviť pomník, ktorý pripomína občanom dôsledky fašistickej zločiny.

Pomník vydržal v pôvodnom stave celé desaťročia. Až keď sa moci ujala tzv. demokracia zo Zá-

padu, z pomníka zostalo len torzo. Kovová ohrada, dielo miestneho kováča, zmizla do nenávratna a horná časť kríža bola zdemolovaná. Miesto kovovej ohrady je v súčasnosti okolo pomníka trnie a burina. Kapitalizmus, ako prvá fáza fašizmu, sa plazí Slovenskom a plodí gaunerov a extrémistov všetkých kalibrov, ktorým nie je nič sväté.

Torzo pomníka a spomienka na túto tragickú udalosť nezaujímajú ani funkcionárov obce, ani ZO SZPB, ba ani príbuzných žiaka Emila. Prejaviť záujem by mohol aj miestny farár, keď mu nemôže byť jedno, v akom

stave sa nachádza symbol Ukrižovaného. Nezáujem základnej školy vyplýva pravdepodobne z toho, že škola nemá v osnovách vlasteneckú výchovu a výchovu k úcte k slovenským dejinám. Kam to vlastne spejeme? Čo všetko nás ešte čaká?

Ján ŠIMKO

Pohľad na zanedbaný pamätník.

Foto: J. Šimko

Pýtajte sa ministerky zdravotníctva Zuzany Zvolenskej

Vážení čitatelia, prinášame vám novú rubriku, v ktorej bude ministerka zdravotníctva Zuzana Zvolenská odpovedať na vaše otázky.

Tie môžete poselať na adresu bojovník@szpb.sk.

■ **Vážená pani ministerka. Mohli by ste, prosím, vysvetliť, aká je situácia ohľadom doplatkov za lieky?**

Zuzana V., Dolný Kubín

Dobrou správou je, že v prvom kvartáli tohto roka pacienti ušetrili na doplatkoch viac ako 2,6 milióna eur. Tento údaj je výsledkom nášho nastavenia liekovej politiky, a kým za prvé tri mesiace v roku 2012 dosahovali doplatky za lieky viac ako 43,5 mil. eur, počas rovnakého obdobia v tomto roku sa znížili na necelých 41 mil. eur. Pokles je výsledkom sociálne únosnej liekovej politiky ministerstva zdravotníctva pre všetkých občanov, ako aj efektívnejšieho využívania prostriedkov štátu. Prax jasne ukazuje, že doplatky sú pre pacientov veľmi citlivou otázkou. Práve preto sú dané údaje pozitívne a verím, že nastavené opatrenia budú aj v budúcnosti prispievať k znižovaniu cien liekov, doplatkov pacientov a rovnako aj úhrad zdravotných poisťovní. Dobré výsledky sa odrazili aj v zdravotných poisťovniach. Počas prvých troch mesiacov tohto roka ušetrili na úhradách za lieky viac ako 10 mil. eur v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka. Kým v prvom štvrtroku 2012 uhradili zdravotné poisťovne za lieky viac ako 261,3 mil.

eur, v prvom kvartáli tohto roka to bolo 251,2 mil. eur.

V oblasti liekov je pre nás dôležité zabezpečiť pacientom najkvalitnejšiu a najbezpečnejšiu farmakoterapiu s minimom nežiaducich účinkov tak, aby sme zohľadňovali tri základné princípy: sociálne únosnú liekovú politiku pre občanov, ekonomické možnosti štátu, teda efektívne vynakladanie verejných zdrojov na úhradu liekov, a kvalitné poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Veľkým prínosom je najmä zmena tzv. referencovania cien liekov. Tá sa po novom nevypočítava z druhej najnižšej ceny liekov v rámci EÚ, ale vypočítava sa z priemeru troch najnižších cien. Táto novinka je veľmi efektívna, znížila ceny u viac ako 1220 liekov, čo je ročná úspora na úrovni 70–76 mil. eur.

Prioritou pre nás bude aj v ďalšom období udržanie nastavených trendov, pričom efektívnym nástrojom liekovej politiky zostáva kategorizácia liekov. Stále platí zásada, že na každé chronické ochorenie existuje liek bez doplatku, prípadne so sociálne únosným doplatkom do jedného eura.

Aj po vstupe Chorvátska do EÚ vám na hranici skontrolujú cestovné doklady

Chorvátsko sa síce od 1. júla stalo 28. členom Európskej únie, do schengenského priestoru však nevstupuje, a preto sa na hranici musia dovoľenkári aj naďalej pripraviť na kontrolu cestovných dokladov.

„Do krajiny je možné cestovať aj na platný občiansky preukaz. Možno tam šoférovať na národný vodičský preukaz,“ priblížil riaditeľ konzulárneho odboru rezortu diplomacie Vladimír Jakabčín. Vodič musí mať potvr-

chodného charakteru, ktoré nie sú určené na ďalší predaj, ako sú menšie domáce predmety a dary. Ich úhrnná hodnota nesmie presiahnuť 1000 kún, čo je približne 134 eur.

Od júla sa zrušia aj limity na dovoz výrobkov živočíš-

Dovolenkujúci sa v prípade núdze, ako sú dopravné nehody, úmrtia, úrazy či straty cestovných dokladov, môžu obrátiť na vysunuté konzulárne pracovisko slovenského zastupiteľského úradu v Splite. Otvorené bude od 1. júla do 31. augusta v priestoroch Honorárneho konzulátu SR v Splite na ulici Kralja Zvonimira 14/XI,

Európska únia sa opäť rozširovala. Od 1. júla po vstupe Chorvátska má 28 členov. Chorvátske vlajky spolu s vlajkami EÚ už visia v Záhrebe.

Foto: TASR/AP

denie o platnosti povinného zmluvného poistenia v zahraničí, teda zelenú kartu, a osvedčenie o technickej spôsobilosti.

V krajine platí prihlasovacia povinnosť pre individuálnych turistov. Spraviť tak musia do 48 hodín po prechode hraníc. „Ak bývajú v hoteli, tak je to povinnosť hotela alebo ubytovacieho zariadenia,“ ozrejmil Jakabčín.

Slovenskí občania sú oslobodení od platenia dovozného cla a dane pri dovoze predmetov určených na osobnú potrebu, ako sú obuv, odev, hygienické potreby, fotoaparáty, rádio, CD prehrávač, televízor či počítač. Rovnako sa to týka predmetov neob-

nej či neživočíšnej povahy pre osobnú spotrebu. Tovar a predmety vyrobené v EÚ alebo riadne dovezené na územie únie už nebudú podliehať žiadnemu ďalšiemu colnému odbovaniu zo strany Chorvátska. Dovážané valuty a cestovné šeky sa nemusia na hraničnom priechode deklarovať, ak nepresiahnu hodnotu 10 000 eur.

Pri vstupe môžu byť cudzinci požiadaní o preukázanie stanovených finančných prostriedkov, a to vo výške 100 eur na deň. V prípade zájazdu organizovaného cestovnou kanceláriou je to 50 eur na deň. Predkladať môžu aj platobné a kreditné karty či šeky.

tel.: 00385 21 315 108, fax: 00385 21 315 109, mobil: 00385 99 851 9606.

„Bude tam pracovať jeden konzul s cieľom pomôcť slovenským občanom, ktorí by sa dostali do problémov. Bude pripravený vystaviť náhradný cestovný doklad, bude môcť spraviť aj nejaké legalizačné úkony. Ale predovšetkým bude poskytovať všeobecnú konzulárnu pomoc v prípade potreby,“ upozornil Jakabčín.

V oblastiach Podgora, Tučepi, Brela a Baška Voda budú v danom čase pôsobiť ôsmi slovenskí policajti. K dispozícii budú na telefónnych číslach 00385 99 7201 001 a 00385 99 7201 002. red TASR

Chata PARTIZÁN

Ponúkame príjemné ubytovanie v krásnom prostredí v Jánskej doline v malebnej dedinke Liptovský Ján, ktorá ponúka množstvo aktivít na voľný čas a dovolenku. Termálne pramene, termálne kúpalisko, možnosť turistiky, návšteva Stanišovskej jaskyne sú v blízkosti chaty.

Chata má kapacitu 16 lôžok a 3 prístelky, kompletne sociálne vybavenie (3 wc, 3 sprchy), kuchynka s možnosťou vlastného varenia, terasa, 2 spoločenské miestnosti a vlastné parkovisko. Posedenie pri ohnisku je hosťom k dispozícii.

Cena pre členov SZPB a ich rodinných príslušníkov 9 € osoba/noc.

Kontakt:

+421 911 492 772 ■ chata-partizan@chata-partizan.eu ■ www.chata-partizan.eu

Za Robertom Veverkom

Štrnásteho júla sme sa rozlúčili s Robertom Veverkom. Robert Veverka sa narodil v prvej Československej republike 20. septembra 1918. Detstvo prežil na zamrznutom Hrone na korčuliach, na prvých lyžiach po boku piatich bratov a troch sestier.

Brat Jano ho ako mladého vojaka zoznámil v Hriadli s mladučkou Máriou Kúतिकovou. Bolo to veľmi nebezpečné, keď ho zastavili Nemci v Nemeckej pri Vápenke, chceli ho tam dokonca upáliť. Potom ešte dlhé roky chodil za ňou na bicykli až z Pohronskej Polhory do Hriadľa, až sa stala jeho manželkou 20. apríla 1945. Okúsil ťažké vojnové fronty, nemecký a ruský. V Rusku zachraňoval Ninočku pred oficerom a keď bol v protifašistickom odboji, pred skončením vojny zachránil raneného kapitána nad Malužinou.

Spolu s Máriou boli šťastní. Do mladej rodiny pribúdali detičky, bolo sa treba obracať, aby

bolo čo do úst vložiť. Deti tiež dobre vychoval. Postupne pribúdali rôčky. V roku 1994 prišla na manželku Máriu ťažká choroba a Robert sa s ňou navždy rozlúčil. Jeho prázdne miesto v srdci zaplnili pribúdajúce pravnúčatá.

Robert Veverka odišiel z tohto sveta vo veku 95-rokov. red

Život základných organizácií SZPB

Stretnutie generácií

Vychádzajúc z výučby dejín v našich školách sa členovia výboru ZO SZPB v Revúcej a pamätníci odboja 2 svetovej vojny rozhodli navštíviť základné školy a podeliť sa s novou generáciou o svoje zážitky a spomienky z tohto obdobia.

Po dohode s vedením základných škôl v Revúcej pamätníci Pavol Hruška, Ján Debnár a člen výboru ZO SZPB Štefan Haviar sa zúčastnili besied so žiakmi 8. ročníkov.

Žiaci veľmi pozorne sledovali rozprávanie o dramatických zážitkoch a spomienkach z obdobia prvého slovenského štátu, SNP a oslobodzovania našej vlasti. Dozvedeli sa o krutosti, represáliách, holokauste a popravách, ktoré toto obdobie sprevádzali. Z plánovanej jednohodinovej besedy bola dvojhodinová a bolo čo odpovedať na zvedavé otázky

žiakov. Žiakov zaujali najmä skutočné príbehy a zážitky, ktoré sa pamätníkov dotýkali a smerovali tiež najmä na kruté zaobchádzanie a väzenie obyvateľov.

Besedy priblížili žiakom aj situáciu, ktorá predchádzala 2. svetovej vojne a počas nej, utrpenie, hrôzu, porobu a obeť, ktoré vojna spôsobila. Tiež hovorili o hrdinstvách partizánov a našich osloboditeľov.

Pamätníci sa spolu s vedeniami škôl dohodli na ďalšej spolupráci a účasti na pamätných oslavách a podujatiach.

Štefan HAVIAR
člen výboru ZO SZPB v Revúcej

Aj takto sa dá pracovať s mládežou

Medzi priority práce ZO SZPB v Lubietovej patrí práca s mladou generáciou. Najviac sa zameriavame na spoluprácu s miestnou základnou školou T. G. Masaryka. Výsledkom dobrej spolupráce v šk. r. 2012/2013 bola exkurzia za spoznaním histórie do neďalekej dedinky – Pohronského Bukovca.

Žiaci 5. a 7. ročníka tak mali netradičnú hodinu dejepisu, na ktorej mali možnosť sa zamyslieť nad tragédiou vojny a nad hrdinstvom tých, ktorí nezlyhali v najťažších časoch a obetovali za mierové dni svoje životy.

Prvá zastávka bola za dedinou pri Partizánskom pamätníku, kde v tichosti postáli a položili kytičku lúčnych kvetov. Na tejto pomyslenej hodine dejepisu mali nového učiteľa. Bol to 80-ročný priamy účastník vojnových udalostí v tejto lokalite p. Rybár, ktorého slová ich zaujali a pozorne počúvali.

Potom sme sa už vydali po žltej turistickej značke smerom k partizánskym bunkrom. V príkrych svahoch Bukoveckej doliny bola v lokalite Matúšová v auguste 1944 zriadená základňa partizánskej brigády, ktorej velil A. S. Jegorov. Dostať sa úplne k bunkrom, do strmého kopca, si žiadalo aj odvalu, lebo terén bol po daždi mokrý a aj klzký. Vidieť to, na čo boli najviac zvedaví, im dodalo odvalu a rýchlo boli pri bunkroch – zemľankách. Najvyššie bol veliteľský bunker A. S. Jegorova. Opäť prehovoril ich nový „učiteľ“, ktorý nezaostal za žiakmi ani vo výstupe. Cestou späť sme sa zastavili pri pamätníku, ktorý je venovaný partizánskym generálom Golianovi a Viestovi.

Posledné dni školského roka sú vhodným obdobím na takéto zážitkové vyučovanie.

„Vyučovanie“ sa skončilo a žiaci prejavili spontánny záujem o opätovný výlet. Dohodli sme si ho 17. augusta, kedy pôjdeme autobusom na Kalište aj s ich rodičmi, kde bude 8. ročník Stretnutia generácií, spomienka na 68. výročie SNP.

Naše Slovensko má veľa pamätných a krásnych miest, ktoré treba použiť ako názornú učebnú pomôcku pri sprístupňovaní histórie.

Exkurzie sa zúčastnili aj členky našej ZO SZPB, bolo to spoločné podujatie pre ZO a školu.

Takáto forma spolupráce sa nám osvedčila. V minulosti sme zorganizovali náučno-poznávacie zájazdy do Košarísk na Bradlo, do Nemeckej, do Osvienčimu.

Komisia učiteľov, žien a mládeže pri OblV v B. Bystrici na stretnutí učiteľov dejepisu ponúkla školám v okrese zoznam možných pamätných miest, ktoré sú dostupné a vhodné na realizáciu aj regionálnej výchovy.

Ďakujeme touto formou aj Obecnému úradu v Pohronskom Bukovci, najmä p. Rybárovi, ktorý nás doprevádzal na exkurzii a priniesol materiály o Partizánskej základni v Matúšovej.

Milena VACHOVÁ, ZO SZPB Lubietová

Vojnové príbehy žiaci z Lubietovej pozorne počúvali.

Slávnostné rokovanie OblV SZPB v Humennom.

Foto: gr

Oslavy oslobodenia v Humennom.

Aktívna jar v Humennom

Tohtoročný druhý májový týždeň bol v hornozemplínskej metropole Humennom venovaný spomienkovým oslavám 68. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom. Pietnemu aktu pri Pamätníku Červenej armády s vojnovými hrobmi jej príslušníkov v areáli mestského cintorína už tradične predchádzalo 7. mája predpoludňím slávnostné rokovanie OblV, rozšírené o funkcionárov ZO SZPB.

Rokovanie viedol člen P OblV B. Bláha. Začalo sa básňou v interpretácii Terézie Struňárovej, študentky Gymnázia arm. gen. L. Svobodu. Príjemnú atmosféru umocnilo vystúpenie speváckej skupiny Riava. Pamiatku všetkých zomrelých členov zväzu oblasti si jeho účastníci uctili minútou ticha. Nasledovalo odovzdanie zväzových ocenení a vyznamenaní za zásluhy v protifašistickom odboji v rokoch 1939–1945, ako aj za dl-

horočnú aktívnu zväzovú činnosť členom a funkcionárom SZPB.

S príhovorom k 68. výročiu májových udalostí z roku 1945 vystúpila podpredsedníčka OblV M. Šľachtová. Správu o činnosti a ďalších úlohách oblastnej organizácie SZPB predniesla tajomníčka OblV G. Rosičová. Správou o hospodárení s materiálmi a finančnými prostriedkami OblV, ako aj činnosťou OblRK sa zaoberal predseda OblRK A. Barnišin. Ro-

kovanie pokračovalo inštruktážnou poradou funkcionárskeho aktívu, ktorú viedla tajomníčka OblV. Jej obsah sa zameril najmä na problematiku hospodárenia a vnútrozväzovej činnosti. Účastníci sa oboznámili s dodatkom k Pracovnému poriadku (schválenom ÚR SZPB 13. decembra 2012), rozšíreným o aktuálne informácie, ako aj s návrhom predsedu SZPB na prerozdelenie dotácie z MV SR na roky 2013–2014 pre humenský OblV. Funkcionári dostali metodické pokyny, vzory tlačív na pravidelné hlásenia a návrhov na zväzové ocenenia a vyznamenania, ako aj povyšovania odbojárov – členov zväzu do vojenských hodností, čo prítom-

SZPB je bohatý na rôzne aktivity

Foto: mv

Lubietovskí žiaci počas „vyučovania“ v prírode a spoznávania vojnovnej histórie.

Foto: mv

Beseda o druhej svetovej vojne ôsmakov v Revúcej zaujala.

Foto: šh

Foto: gr

Skaličania počas návštevy Bratislavy neobišli ani Slavín, kde položili vence k pamätníku.

Foto: MO SZPB Skalica

Dôležité je nielen poznávať, ale aj relaxovať

Ako každý rok, aj tohto roku zorganizoval výbor MO SZPB v Skalici pre svojich členov zájazd. Zamerali sme sa však okrem poznávania aj na relaxáciu, ktorá je veľmi dôležitá. Preto tohtoročný zájazd dostal názov „relaxačno-poznávací“.

Uskutočnil sa v dňoch 4. a 5. júna. V skorých ranných hodinách sme nasadli do autobusu a vyštartovali smerom na Bratislavu. Cestou bola krátka zastávka v Mariánke, kde si všetci členovia popozerali slávne pútnické miesto a nabrali do fľašiek zdravej prírodnej a vraj aj liečivej vody. V Bratislave naše prvé kroky viedli na Slavín, kde sme položili kyticu kvetov a spoločne sa odfotožovali. Zo Slavína sme sa presunuli do budovy parlamentu, kde nás už čakala a srdečne privítala poslankyňa NR SR Viera Kučerová. Mali sme možnosť zoznámiť sa s celým objektom parlamentu, tiež sa pozrieť z balkóna na hlasovanie našich poslancov. Členovia našej MO si nechali ujsť ani príležitosť pohovárať sa a zároveň sa odfotiť s niektorými našimi politickými predstaviteľmi, či už s Igorom Matovičom, Danielom Krajcerom a inými. Boli to pre nás všetkých nové zážitky, a tiež pocity, ktoré však u všetkých neboli rovnaké. Po príjemne strávenom čase v parlamente sme sa pešo presunuli na Bratislavský hrad, odkiaľ bol nádherný výhľad na celú Bratislavu, ako aj na rozvodnený Dunaj, kvôli ktorému sme nemohli navštíviť Devín.

Preto sme sa potom z Bratislavy vybrali priamo do Podhájskej, kde sme plánovali wellness pobyt na termálnom kúpalisku. Po ubytovaní v penzióne a chutnej večeri sme zažili pekný večer, keď sme posedeli v prírode a podbatovali o zážitkoch z prenej a vraj aj liečivej vody. V dopoludnia, hneď po raňajkách, sme relaxovali na termálnom kúpalisku. Nabrali sme nových síl a po obede sme vyrazili do Maďarska – do Ostrihomu – pozrieť si krásnu katedrálu. I keď nám počasie neprialo (bol silný lejak), našu náladu to nezhoršilo. Mesto Ostrihom i so svojou katedrálou bolo nádherné. Po malom oddychu a občerstvení, a tiež ochutnávke originál „Barack pálinky“, sme vyrazili na spiatočnú cestu. Nálada v autobuse bola vynikajúca, cesta rýchlo ubiehala a my všetci, plní nových zážitkov, sme sa tešili na našu Skalicu.

Na záver by sme v mene všetkých členov MO SZPB Skalica chceli poďakovať nášmu primátorovi Stanislavovi Chovancovi za poskytnutie financií na dopravu, a tiež nášmu vodičovi Martinovi Zacharovi, ktorý sa počas zájazdu staral o našu bezpečnosť na cestách.

Členky MO SZPB Skalica

ní patrične ocenili. Zvýraznilo sa zodpovedné a kvalitné plnenie, ako aj pravidelné vyhodnocovanie plnenia uznesení členských a výročných členských schôdzí, oblastnej konferencie a XV. zjazdu zväzu. V diskusii zaznela kritika na pridelovanie finančných prostriedkov oblasti na jej činnosť a prevádzkové náklady kancelárie OblV. Pripomienky boli vznesené aj voči prijatým kritériám, pričom celá problematika dotácií mala byť predložená a prerokovaná na všetkých stupňoch organizačnej štruktúry zväzu. K tomu však nedošlo. Na záver rokovania jeho účastníci jednoducho prijali uznesenie.

Všetci sa potom spoločne s poslancami mestského zastupiteľstva, delegáciami štátnej správy,

samosprávy a inštitúcií, ako aj politických strán a občianskych združení zhromaždili pred mestským úradom. Odtiaľ sa v sprievode rezkých tónov Mestského dychového orchestra Chemlon presunuli na vojnový cintorín ležiaci na návrší nad mestom, pričom odvoz pre priamych účastníkov protifašistického odboja, ako aj starších či menej mobilných členov zabezpečil OblV autobus.

Spomienkové oslavy, ktoré organizovali Mesto Humenné a OblV SZPB, sa začali pannychidou za všetkých padlých vrátane obetí z radov civilného obyvateľstva počas oslobodzovania regiónu. Po pietnom akte položenia vencov a kytic vďaka a úvodnej básni moderátorka privítala poslankyňu NR SR a pri-

mátorku mesta Humenné J. Valovú, poslancu NR SR M. Lukšu, honorárneho konzula RF pre Košický a Prešovský kraj L. Štefka, prednostu ObÚ O. Mudrého a ďalších hostí. Potešila účasť mladých, predovšetkým žiakov a študentov humenských škôl. So slávnostným prejavom sa k prítomným prihovarila J. Valová, za OblV SZPB pozdravil účastníkov B. Bláha. Sviatočnú atmosféru s podporou slnečného počasia podčiarklo vystúpenie Speváckeho zboru humenských učiteľov. Na záver zhromaždenia zazneli štátne hymny RF a SR a hymnická pieseň. Po skončení osláv primátorka mesta pripravila slávnostný obed, na ktorý pozvala predovšetkým priamych účastníkov odboja a členov SZPB.

Oslavy s pietnym aktom, ktorým predchádzala slávnostná členská schôdza ZO SZPB sa konali aj pri Pamätníku hrdinom 2. svetovej vojny v Snine.

Z ďalších aktivít organizovaných OblV pri príležitosti májových osláv treba spomenúť turistický pochod Pätočová – Hubková, uskutočnený 27. apríla členmi zväzu spolu s ochrancami prírody „Zelený kameň“ a Zväzom vojakov SR – klub vojakov Humenné, ako aj slávnostné členské schôdze ZO SZPB spojené s pálením vatier oslobodenia, napr. v Kamenici nad Cirochou, Kochanovciach, Pakostove a Rokytove.

Deviateho mája sa členovia SZPB stretli so žiakmi základných a študentmi stredných škôl pri príležitosti „Športového dňa“

pri buste generála M. R. Štefánika (koná sa každoročne pri príležitosti tragického úmrtia tohto veľkého Slováka) na Námestí slobody v Humennom. V tento deň sa zároveň početná skupina našich členov zúčastnila zájazdu na ústredné oslavy, ktoré sa uskutočnili na bratislavskom Slavíne. Dvanásteho mája sa členovia zväzu spolu s delegáciou z Poľska, ako aj ostatnými občanmi a najmä mládežou obcí Porúbka, Chlmec a Jasenov stretli pri príležitosti májových osláv, ako aj Dňa matiek na kultúrnom programe s posedením, ktoré sa uskutočnilo na hrade Jasenov. Aj v ďalšom období pripravuje OblV celý rad zaujímavých a širokého spektra obyvateľov prítiahlivých akcií. **Gabriela ROSIČOVÁ**

Terézia Vansová

(18. 4. 1857–10. 10. 1942) – SPISOVATEĽKA, REDAKTORKA

Terézia Vansová prežila svoj aktívny život naplnený prácou pre slovenské ženy. Napísala: „Veď by som ja, keby som bola v stave, tak rada obetovať všetko, čo som a mám, svojmu národu a tým, čo sa boría zaň.“ Literárni kritici dodávajú k jej menu prívlastok „idealistka“. Svojím životom, literárnym dielom a celoživotným zánietením pre ženské hnutie, odhodlanosťou a statočnosťou však prevýšila mnohých mužov a dokázala, že jej miesto na literárnom nebi právom patrí.

Narodila sa spolu s bratom dvojčaťom Ďurkom ako siedme dieťa evanjelického farára Samuela Medveckého vo Zvolenskej Slatine. Tam prežila aj šťastné detstvo, naplnené intelektuálnymi návštevami významných slovenských spisovateľov a národovcov – Sládkoviča, Škultétyho, Francisciho, Čajaka, Dobšinského a ďalších – jej otca.

Vzdelanie dievčat v čase, keď Terézia išla do vyššej školy, bolo vnímané inak ako vzdelanie chlapcov. Rodičia vzdelávali dcéry prevažne doma, a preto aj ona strávila iba rok v dievčenskej škole v Banskej Bystrici. Aj tento krátky pobyt v škole však bystré a inteligentné dievča využilo, naučila sa po nemecky a neskôr i po maďarsky. Už vtedy akosi prirodzene inklinovala k literatúre, čítala knihy slovenských i českých autorov a neskôr i nemeckú literatúru. Onedlho sa pokúsila aj o písanie vlastných prác. Keď sa jej sestra vydala za básnika Janka Čajaka a po jeho smrti za Pavla Dobšinského, Terézia mala dobrého poradcu v literárnych veciach. Jej literárne prvotiny sú uverejnené v Orle z roku 1875.

Osemnásťročná sa vydala za farára Jána Vansu a presťahovala sa na faru do spišskej dediny

Lomnička. Ani tu, v cudzom studenom kraji, sa nevzdala svojej veľkej lásky – literatúry. Útočisko hľadala pri knihách a pri práci v prospech tamojších žien. Mladým manželom zakrátko uštedril osud krutý úder, zomrel im jediný syn Ľudovít a Lomnička sa naplnila smútkom. Východiskom zo žiaľu nad stratou syna bol odchod bližšie k rodine. Manželia sa odsťahovali do Rimavskej Píly pri Tisovci. No ani tu nešťastná žena nenašla hneď pokoj a nový domov v nej vyvolával stiesnené pocity: „Z oboch strán doliny čnejú brehy strmé, rozbrázdnené búrkami a vodami, hlásajúce o biednom, neúrodnom kraji, tu už akási tieseň sadne na dušu.“

Postupne si manželia na Pílu zvykli a pokým Jána Vansu nezasiahla choroba, žili skromným, ale pokojným životom. Terézia začala písať prvé články do Národných novín a Slovenských pohľadov, v 80. rokoch 19. storočia jej tam uverejňovali aj kratšie literárne práce. V písaní sa zdokonaľovala, ale zároveň bola na svoju tvorbu veľmi prísna. O svojich pochybnostiach neraz písala Jozefovi Škultétymu, ktorý od roku 1890 redigoval Slovenské pohľady.

Roku 1889 jej vyšiel román *Sirota Podhradských*, ktorý je prvým slovenským románom napísaným ženskou autorkou. V mnohých aspektoch predstavuje raný realizmus s pretrvávajúcimi idealizujúcimi črtami. Snahou Vansovej bolo predložiť čitateľkám prózu, ktorá by mohla konkurovať obľúbenému nemeckému a maďarskému „ženskému čítaniu“. Položila v ňom dôraz na otázky mravnosti a popri romantických znakoch použila aj prvky realistického detailu a pokúsila sa o psychologický rozmer. V po-

OSUDY ZNÁMYCH SLOVENSKÝCH OSOBNOSTÍ

dobnom duchu sa niesol aj jej ďalší román *Sestry*. Historický román *Kliatba* je už koncipovaný viac naturalisticky. Dodnes sú obľúbeným čítaním aj jej kratšie

a *Z fary do školy*. Svoje zážitky z Národopisnej výstavy v Prahe opísala v knihe *Pani Georgiade-sová na cestách*, biografii matky spracovala v knihe *Terézia Med-*

začala venovať vydávaniu ženského časopisu Dennica. Napriek prvým neúspechom dva roky existencie Dennice potvrdili potrebu ženského časopisu na Slovensku. V časopise boli rubriky o vedení domácnosti, výchove detí, zdravotníctve, informácie zo slovenského spoločenského života a medzinárodného ženského hnutia. Dennica vychádzala v úzkej spolupráci s popredným literárnym kritikom Františkom Votrubom a prispievali do nej viacerí významní slovenskí spisovatelia, napríklad E. Maróthy-Šoltéssová, P. O. Hviezdoslav, J. Jesenský, I. Krasko.

Od roku 1895 Terézia Vansová pôsobila ako podpredsedníčka ženského spolku Živena. Aj v tejto práci bola iniciatívna a presadila sa i v európskom ženskom hnutí. Spolupracovala s holandskou novinárkou A. H. Jakobsenovou a roku 1899 jej poslala jeden výťažok Dennice, ktorý sa dostal na Svetovú výstavu ženského hnutia. V rokoch 1920–1923 Vansová redigovala časopis *Slovenská žena*, ale s ním už neprišli také úspechy ako s Dennicou. Roku 1911 sa Vansovci presťahovali do Banskej Bystrice, pretože manželov zdravotný stav sa zhoršoval a musel odísť na penziu. Tam prežili aj prvú svetovú vojnu, a keď Ján Vansa roku 1922 zomrel, jediným zmyslom života Terézie Vansovej zostala literárna a redaktorská práca. Prácu pre ženy brala veľmi vážne, no nechýbal jej ani humor a nadhľad. Na otázku, čo je potrebné pre spisovateľské povolanie, odpovedala: „Porcia fantázie, čas, dobré pero, papier a aspoň trochu čitateľné písmo...“

Terézia Vansová sa dožila vysokého veku, zomrela ako 85-ročná v Banskej Bystrici. **Jozef LEIKERT**

Na snímke slovenská spisovateľka, dramatička a prekladateľka Terézia Vansová. **Ilustr. foto: TASR**

prózy – *Nové šatočky*, *Julinkin prvý bál*, *Prsteň*, *Milka mašamódkou*, *Ohlášky*, *Púť za šťastím*. Klasickými dielami slovenskej literatúry pre deti a mládež sa stala knižka inšpirovaná detstvom jej manžela a jeho priateľa *Danko a Janko* a knižka *Pal'ko Šuška*

vecká, rodená Lange a životopis manžela v knihe *Môj muž*. Napísala aj niekoľko dramatických diel, z ktorých najznámejšie sú *Svedomie* a *Môj Jožko*.

Keď sa zdravotný stav jej manžela neustále zhoršoval, na zahnanie chmúrnych myšlienok sa

Čože je to deväťdesiatka

Ako začína známa slovenská pieseň „Čože je to päťdesiatka“, tak aj pri našej členke ZO SZPB Centrum 1 Zvolen Anne Bačovej, ktorá sa narodila 21. 6. 1923, som si pri jej krásnom sviatku spomenul na túto známu pieseň. Pani Bačová, napriek deviatim krížikom, je stále čulá a pri pohľade na ňu ma ani len nenapadlo, že má tých krásnych deväťdesiat rokov. Výbor ZO SZPB Centrum 1 jej bol zagratulovať a odovzdať vecné dary. Obľúbený ZO SZPB jej k tomuto okrúhlemu výročiu odovzdal Čestné uznanie za doterajšiu

prácu v našom združení. Oslávkyňa pri rozhovore s členmi výboru si pospomínala na vojnové udalosti a na svojho nebohého manžela, ktorý ako vojak Slovenskej armády prešiel v Sovietskom zväze na stranu Červenej armády a bol pri zrode Slobodovej armády. Do spomienok sa zapojili aj jej dcéra a vnučka, ktoré oslávkyňu doplnili o spomienky otca a starého otca. Manželia Bačovci odovzdávali spomienky na tragické vojnové udalosti aj svojmu pravnučkovi, ktorý napriek mladému veku stále prejavuje záujem o tieto historické udalosti. Tu je vlastne práca rodiny na odovzdávanie odkazu hrôz druhej svetovej vojny a základu pre mladú generáciu, ktorá bude pokračovateľom tradície a bojovníkov proti novodobému fašizmu. Ani sme si neuvedomili a návšteva sa predĺžila na dve krásne hodiny. Všetci prítomní sme sa cítili veľmi dobre a rozlúčili sme sa so želaním, že sa stretneme pri jej nasledujúcom okrúhlym jubileu.

Oslávkyňa zablahoželali aj členovia Obľúbený ZO SZPB.

Ján KAŠICA, tajomník Obľúbený ZO SZPB, Zvolen

Vzácné jubileum

Žije medzi nami skromne, čestne, ako aj iní priami účastníci SNP, Ľudovít Štancel, ktorý sa dožil úctyhodného veku 90 rokov.

Narodil sa 6. júna 1923 v slovenskej národnostne uvedomelej rodine v Turci. V roku 1944 sa dobrovoľne prihlásil do strážneho oddielu v Rakši, kde vykonával strážnu službu a robil aj spojku medzi veliteľom četníckej stanice npor. Fedorom Štarkem v Turčianskych Tepliciach.

Po preniknutí nemeckej armády do Turca sa oddiel stiahol do oblastí Čremošného. Stále robil spojku medzi vojakmi a partizánmi, ktorí a nachádzali v tejto oblasti. Začiatkom januára 1945 odišiel aj s bratom k partizánom do Mače. Pri doprave na výstavbu bunkrov bol príslušníkmi nemeckej okupačnej armády aj s ďalšími zajatý. Väznili a vypočúvali ho v Martine vo väznici gestapa. Rýchlym postupom Červenej armády vznikol vo väznici gestapa chaos, čo využil, a jeho otec mu pomohol vo februári 1945 dostať sa na slobodu.

Po oslobodení sa aktívne zapojil do budovania vojnovou zničenou vlasťou. Pôsobil aj

ako riaditeľ na stredných poľnohospodárskych školách.

Myšlienkami a ideálom, s ktorými sa zapojil do Povstania, zostal verný po celý svoj plodný život. Kým mu to zdravotný stav dovoľoval, zastával funkciu predsedu ZO SZPB v Bojniciach. Pravidelne sa zúčastňoval so žiakmi na besedách o období príprav a priebehu SNP. Pod jeho vedením, ako aj členom výboru, ZO dosahovala dobrých výsledkov, najmä v získavaní nových členov. Dobrá bola aj spolupráca s primátorom a poslancami mesta. Odzrkadlilo sa to pri organizovaní rôznych akcií a osláv. Za dobre vykonanú prácu a účasť v SNP bol držiteľom medailí M. R. Štefánika I., II. a III. stupňa a zväzových vyznamenaní.

Za všetkých členov ZO SZPB v Bojniciach a priateľov želáme nášmu vzácnemu jubilantovi, aby ďalšie roky v primeranom zdraví pobudol v kruhu svojej rodiny, priateľov, známych, a aby nám naďalej odovzdával svoje bohaté skúsenosti.

Oskar BIELIK

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Pavel Globan 98 a Jakub Daniž 91 rokov.
- **Bratislava 7:** Rudolf Bagin 93 a Zuzana Kaliská 86 rokov.
- **Bratislava 9:** Alexander Bachnár 94, Ján Janso a Horymír Mácha 88, Marta Blašková 86 rokov.
- **Bratislava 15:** Anna Bandžáková 89 a Richard Brúder 40 rokov.
- **Bratislava 29:** Štefan Kovačik 91 rokov.
- **Badín:** Anna Bucholcerová 80 rokov.
- **Bernolákovo:** Magda Nagyová 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Juraj Koreň 93 a JUDr. Jarmila Kasalová 84 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Ing. Peter Synovec 89 a Renáta Ďubeková 45 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Vojtech Naštický 80 a Oľga Striežencová 60 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A:** Ján Gerčák 85 a Štefan Barušek 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Zuzana Ledníková 81 a Mgr. Danka Ďurkyová 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Anton Šály 90 rokov.
- **Brezno 1:** Anna Švantnerová 92, Anna Vološtinová 87, Danka Košťalová 65 a Marián Fabuš 60 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Anna Hargašová 87 rokov.
- **Bardejov 1:** Ján Choma 85 rokov.
- **Bardejov 2:** Peter Jurč 75, Alena Koscelníková, Margita Kul'ková a Ing. Dušan Jaščur 60, Ivan Kseňák 50 rokov.
- **Bardejov 3:** Zuzana Pangracová 83, Anna Mikitová 82, Anna Jaroščáková 65, Dušan Bejda 60 a Mgr. Jana Foľtová 50 rokov.
- **Breznička (okr. PT):** Kristína Mušková 92 rokov.
- **Belá – Dulice:** Elena Kolláriková 82 rokov.
- **Budkovce:** Michal Surma 92 rokov.
- **Blatná Polianka:** Juraj Kopčan'ský 88 a Miroslav Ivan 65 rokov.
- **Čierny Balog:** Vincent Kováčik 91, Elena Kováčiková 70, Ján

- Červienka a Ivan Kučerák 55 rokov.
- **Dolná Krupá:** Lýdia Baránková 55 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Ing. Michal Cvopa 90 a Ladislav Ďurica 65 rokov.
- **Detva:** Jaroslav Vosahlo 86, Emília Schivetzová a Ján Golian 81, Amália Matrtajová 80, Vincent Rebek a Ondrej Babic 70, Ján Chebeň a Jozef Uhrín 65, Sidónia Domová a Emília Konôpková 60, Bohuslav Ilavský 50 rokov.
- **Hnúšťa:** Viera Astalošová a Milan Kušpál 65 rokov.
- **Horná Lehota:** Drahuša Verešová 65 rokov.
- **Hažlín:** Anna Jazudeková 89 rokov.
- **Humenné 1:** Štefan Vrabel' 91 a Ján Patarák 60 rokov.
- **Holčíkovec:** Anna Medvecová 92 rokov.
- **Hanušovce:** Mgr. Helena Lipčáková 60 a Zuzana Sciranková 40 rokov.
- **Jasenie:** Oľga Ďurišová 75 a Ján Horváth 70 rokov.
- **Kremnica:** Marta Petránová 80 rokov.
- **Košice pri VSŽ:** Ondrej Padlák 86 rokov.
- **Košice – Staré Mesto:** Jozef Petrik 86 rokov.
- **Kordíky:** Ján Schneider 88 a Lubomír Hrdý 40 rokov.
- **Kamenec p/Vtáčnikom:** Mária Žiaková a Vincent Pisár 85 rokov.
- **Križ:** Verona Molčanová 85 a Monika Roháčová 45 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Anna Gagaríková 87 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Emília Adamčíková 83 a Mária Antolová 60 rokov.
- **Lipany:** Margita Šimová 87 a Vladimír Darák 60 rokov.
- **Lučenec 2:** Mária Budáčová, Slavomír Boklasčuk a Ivan Matúška 65 rokov.
- **Myjava:** Emília Grečná 97 a Ing. Benjamín Hrivnák 80 rokov.
- **Modra:** Ján Galáš 97 a Irena Chvosteková 70 rokov.
- **Martin – Juh:** Mária Trpišová 60 a Jana Strakošová 45 rokov.

- **Martin – Sever:** Miloš Ruppeld 85, Helena Majerová 81 a Jarmila Hriňová 70 rokov.
- **Martin – Východ:** Pavol Brna 96, Želmíra Hamráková a Stanislav Veselý 86, Matilda Huťková 85 rokov.
- **Malá Domaša:** Ján Olovič 90 rokov.
- **Marhaň:** Anna Partilová 82 a Ludmila Podhajecká 80 rokov.
- **Michalovce 2:** Michal Hrabovský 89 a Helena Rimková 88 rokov.
- **Nacina Ves:** Anna Končeková 84, Emília Šenkeriková 80 a Vladimír Kusak 60 rokov.
- **Nižný Hrabovec:** Mária Mastiláková 85 rokov.
- **Očová:** Július Huliak 90, Anna Šimková a Ondrej Račko 70 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Hermína Fritzová 85 a Anna Pajtinová 65 rokov.
- **Pohorelá:** Mgr. Alica Maťušová 65, Jozef Polák 60, Mária Haláková a Ing. Ján Kuklica 55 rokov.
- **Považská Bystrica:** Jozef Pieš 65 rokov.
- **Podhradie:** Juraj Bella 85 rokov.
- **Príbovce:** Anna Marčičiaková 70 rokov.
- **Pezinok:** Margaréta Laláková 91 a Ondrej Štrigner 88 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Jolana Petrovská 91 a Pavel Mikuláš 70 rokov.
- **Stará Turá:** Anna Klimáčková 81 rokov.
- **Skačany:** Ján Gahér 91 rokov.
- **Slovenská Lupča:** Matilda Macáková 91, Irena Majerová 70 a Viera Kubicová 65 rokov.
- **Stebník:** Peter Maslej 91 a Štefan Kučečka 50 rokov.
- **Sklabiňa:** Ing. Igor Kovačka 65 rokov.
- **Sobrance:** Veronika Tižová 89, Anna Pavlová 83 a Marta Jusková 60 rokov.

Ilustr. foto: Bojovník

- **Trhovište:** Mária Dzetkuličová 75, Anna Koval'ová 65 a Róbert Koba 35 rokov.
- **Tušice:** Štefan Čačko 65 rokov.
- **Trnava 2:** Margita Duvrovayová 87, Vincent Slamka 81, Ján Bobek 65 a Samuel Ušák 60 rokov.
- **Tlmače:** Matilda Ridziňová 70 rokov.
- **Tisovec:** Ružena Spišiaková 88, Anna Cabanová 83, Mária Miháľová 70 a Milota Giertlová 50 rokov.
- **Trenčín 1:** Bernard Babál 91, Mojmir Reich 86, Anna Michal'cová 85, Ing. Štefan Koňušik 81, Ing. Emil Vestenický 65 a MUDr. Miroslav Malay 55 rokov.
- **Trenčín 2:** Zuzana Sýkorová 80 rokov.

- **Trenčianske Teplice:** Vladimír Fiala 55 rokov.
- **Vrútky:** Anna Rohoňová 89 rokov.
- **Vinné:** Mária Smol'áková 87 rokov.
- **Vojčice:** Mária Majerčíková 89 rokov.
- **Zbudza:** Sabina Dzurjovčinová 86 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Ladislav Ides 87 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Alexander Gondec 70 a Ivan Hraško 25 rokov.
- **Žabokreky:** Ing. Emil Rišian 45 rokov.

Jubilantom srdečne blahozeláme!

Blahozeláme oslávenkyni

Vierka GREGORČOKOVÁ sa narodila 27. 5. 1948 v Teplom Vrchu, okres Rimavská Sobota. Keď mala 11 rokov, zomrel jej otecko Ján ŠVONAVEC, priamy účastník SNP ako príslušník povstaleckej armády. Po ústupe povstalcov do hôr prekonal viacero nemocí, ktoré sa odrazili na jeho zlom zdravotnom stave a neskôr aj predčasným úmrtím. So staršou sestrou Zlatkou ostali polosiroty.

Život nemali ustlaný v perinkách. Z úcty k oteckovi sa rozhodla v roku 1992 vstúpiť do SZPB, pretože nadobudla presvedčenie, že to bola a je jediná organizácia, ktorá si ctí antifašistov. Najskôr pracovala v ZO SZPB v Teplom vrchu. Od začiatku sa aktívne zapojila do činnosti v ZO SZPB. Najskôr ako pokladníčka, neskôr zapsovateľka výboru a predsedníčka ZO. Pred dvomi rokmi spoločne s ostávajúcimi 10 členmi sa pri-

členili k ZO SZPB v Rimavskej Sobote. Stáva sa iba zriedkavo, že by sa nezúčastnila niektorej akcie, ktoré organizuje Oblastný výbor SZPB v Rimavskej Sobote. Patrí medzi najaktívnejšie členky.

Na Oblastnej konferencii SZPB v Rimavskej Sobote v roku 2012

bola zvolená za predsedníčku Revíznej rady Oblastného výboru SZPB v Rimavskej Sobote.

Aj touto cestou jubilantke želáme pevné zdravie a veľa elánu a chuti do ďalšej odbojárskej činnosti.

J. PUPALA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Obľv v Rimavskej Sobote zablagoželal jubilantke.

Foto jp

Navždy sme sa rozlúčili

- **Belá – Dulice** s 84-ročným Jánom Sumkom.
- **Bratislava 29** so 72-ročným Michalom Rychlým.
- **Brezno 1** s 94-ročným Róbertom Veverkom.
- **Detva** s 90-ročnou Máriou Aschenbrennerovou a 73-ročnou Magdalénou Rybárovou.
- **Hostie** s 99-ročným Jánom Ďuriamcom.
- **Horná Lehota** so 78-ročným Ing. Ivanom Šalingom.
- **Lipany** s 91-ročným Andrejom Kolpákom.
- **Liptovský Mikuláš** s Mgr. Annou Droppovou a 84-ročným Júliusom Janekom.

- **Martin – Stred** s 86-ročnou Máriou Gíretovou.
- **Martin – Sever** s 83-ročným Františkom Košťákom.
- **Pohorelá** s 94-ročnou Jozefínou Melkovou.
- **Považská Bystrica** s 80-ročným Milanom Sychrom.
- **Rimavské Brezovo** s 88-ročnou Jolanou Voliarovou.
- **Trenčín 1** s 87-ročnou Albínou Marekovou.
- **Trenčín 2** s 84-ročnou Rozáliou Majeríkovou.

Česť ich nehyňúcej pamiatke!

Boj s veternými mlynmi

V roku 2012 som natáčal dokumentárny film „Odchádzanie“. Je venovaný povstaleckým vojakom a partizánom, ktorí boli odviezení do zajateckých a koncentračných táborov v Ríši. Jedným z účinkujúcich filmu bol aj pán Pavol Úkrop z Bratislavy.

Často som ho sprevádzal do nemocnice na lekárske vyšetrenia, navštevoval som ho, aj keď ležal pripútaný na lôžku. Mal silného, bojovného ducha. Pavel Úkrop sa narodil 8. 2. 1924 v Dačovom Lome. Zúčastnil sa Povstania a pri ústupe do hôr ho chytili Nemci. Ďalej citujem z jeho výpovedí:

„Zažil som vtedy niečo, čo dodnes dráždi moju dušu. Partizánsky veliteľ A. N. Asmolov bol vtedy s nami a zapáčila sa mu moja deka. Schmatol ju a začal mi ju trhať. Bránil som sa a chcel som utiecť. Ale ma dobehli a generál ma zvalil na zem. Hlavňou samopalu ma bil do rebier, zobral mi deku a povedal: Ty ju už potrebovať nebudeš!“

Keď nás Nemci chytili, dovedli nás do Banskej Bystrice, kde vtedajší prezident vyznamenával na námestí jednotky SS a príslušníkov Wehrmachtu. Boli sme špinaví, strhaní, čo Nemcov dráždilo. Vyškľabovali sa na nás a vysmievali sa nám. Tiso rečnil, že takto skončia všetci, ktorí sa postavili proti Nemcom, ktorí boli povolaní na urobenie poriadku. V každej

druhej vete sme boli „nepriatelia, banditi“, ktorí sa spreneverili Slovenskému štátu. To bol pre nás ortieľ smrti.

V Diviakoch nás naládovali do vagónov. Stáli sme tam ako dobytok pri preprave na jatky. Boli sme tak natlačení na seba. Dvaja chlapi počas cesty vypáčili okienko, odstránili z neho drôt a podarilo sa im z vlaku vyskočiť. Či to prežili, neviem.

V noci nás vyhnali von z vlaku a odrátali. Vtedy sme prišli na to, že Nemci vedeli rátať len do päť: Fünf man! Fünf man! Mlátili nás, kým nás všetkých nenatlačili do auta a doviezli nás do koncentračného tábora Stutthof. Tam nás privítal jeden dôstojník. Nadával, že sme špinavé svine, ktoré si nezaslúžia iné, len pozabíjať! Povedal nám: „Máte tu len jedinú možnosť! Vyjsť týmto komínom von!“ Ukázal na krematórium a dym z komína.

Na nás sa vzťahovali, ako na každého vojaka, ktorý padol do zajatia, Ženevskej konvencie o ochrane vojnových zajatcov. Nemci to ale nerešpektovali

a hrubo ich porušovali. Nemali sme sa v žiadnom prípade dostať do koncentračného, ale do zajateckého tábora.

Vohnali nás do barakov s trojposchodovými posteľami, bez slamníkov. Neboli na nich dosky ale oceľové pletivo. Neležali sme na ňom, skôr pokrčení sedeli.

Zaradili nás do takzvaného Wald-Kommandu, lesného komanda. Klčovali sme a rezali stromy. Neďaleko odtiaľ bola hranica, kde spaľovali mŕtvolu, pretože tri pece v krematóriu nestačili na toľkých mŕtvych.

Bola tam aj táborová nemocnica, vlastne „bitúnok“, kde zabýjali ľudí. Človek tam odišiel a o dva dni sme sa dozvedeli, že je mŕtvy.

Keď sa začala ruská ofenzíva, prišiel rozkaz na evakuáciu. Bol vydaný Himmlerov rozkaz, že do rúk nepriateľa sa nesmie dostať ani jeden zajatec! Robili všetko preto, aby sme zhylnuli. Zostavili nás do ešalónu, bolo v ňom 1400 ľudí. Vydali sme sa na „Pochod smrti“, ktorý trval 42 dní.

Hnali nás bez oddychu zrýchleným tempom a nemohli sme si urobiť ani potrebu. Zastaviť sa

znamenal bitku alebo zastrelenie. Preto nám to ušlo do nohavíc. V spodkoch nám to zamrzalo a pričodzi hrkotalo. Boli aj takí, čo zhodili nohavice a zabalili sa do deky. Nedožili sa večera.

Videl som dvoch bratov, Slovákov. Starší už nevládal ísť a mladší mu pomáhal, nechcel ho opustiť. Nemec chladnokrvne oprel pušku na prsia staršieho brata a zastreli ho v náručí mladšieho. Ten musel ísť ďalej! Ľudia zomierali vysilení za pochodu.

Keď som už bol v takomto sta-

ve, že som videl záchranu v tom odísť z toho sveta a závidieť tým, ktorí zomreli, tak som zavrel oči, uvidel som svoju mamku. Dívala sa na mňa a volala: „Vráť sa! Neďaj nám zahynúť! Vráť sa!“ A vtedy, keď som otvoril oči, znova som dostal ten pud sebazáchovy – bojovať ďalej.

Oslobodili nás Američania. Keď som sa vrátil domov, prvého človeka, ktorého som stretol bol miestny gardista. Spýtal sa ma: Ty žiješ? – O pár rokov sa stal predsedom OV KSS a písal na mňa kádrové posudky.

Po vojne som presviedčal úrady, že sme boli zavlčení nie do zajateckého, ale do koncentračného tábora. Neverili mi. Z ministerstva obrany mi oznámili, že zavádzam úrady, že žiaden koncentračný tábor Stutthof nebol a že dajú na mňa trestné oznámenie. Strašili ma, že ma dajú zavrieť! Musel som doniesť dokumenty z historického ústavu z Poľska, že ten koncentračný tábor skutočne jestvoval! Vtedy som pochopil, že bojujem s veternými mlynmi. Objasnenie našej tragédie nebolo pre kompetentných dôležité a dodnes nie je.“

Pavol Úkrop zomrel 27. 11. 2012 v Bratislave. Jeho svedectvo, ako aj ďalších vojnových zajatcov, budete môcť sledovať v spomínanom filme, ktorý RTVS odvysielala na výročie SNP 29. augusta 2013. **Dusan HUDEC**, režisér

Slovenské historické osobnosti 1939–1945

Ivan INSTITORIS

štabný kapitán spojovacieho vojska, veliteľ telegrafného práporu veliteľstva 1. čs. armády na Slovensku

* 9. 2. 1914 Hybe, okr. Liptovský Sv. Mikuláš
† 14. 1. 2012 Nové Mesto nad Váhom

V r. 1925–1933 študoval na reálnom gymnáziu v Bratislave. V r. 1933–1934 v Bratislave absolvoval štúdium na štátnej pedagogickej akadémii a v r. 1934–1937 pracoval ako učiteľ v Bra-

tislave. Do brannej moci bol zaradený 1. 10. 1936, súčasne mu bol povolený odklad nastúpenia prezenčnej služby o jeden rok. Voj. prezenčnú službu začal vykonávať 1. 10. 1937 v tel.

pr. 7 v Turčianskom Sv. Martine. Odbornú kvalifikáciu získal štúdiom na ŠDTZ v Tel. učilišti Turnove. Po vzniku Slovenského štátu pokračoval v prezenčnej službe v slov. armáde (v apríli 1939 tel. pr. 7 bol premenovaný na tel. pr. 1). V hodnosti čat. ašp. bol 27. 8. 1939 prepustený na trvalú dovolenku, 1. septembra vymenovaný do hodnosti por. tel. vojska, 8. októbra preložený do I. zál. a súčasne pridržaný na vykonanie mimoriadneho cvičenia v zbrani (od 1. 10.). Po prepustení do zál. (10. 11. 1939) pôsobil krátky čas ako učiteľ v Sološnici, pretože už 1. 1. 1940 bol aktívovaný a pridelený do tel. pr. 3 (od 1. októbra premenovaný na spoj. pr. 1) v Novom Meste nad Váhom, kde postupne vykonával funkciu vel. čaty, hosp. dôstojníka, ZV roty a vel. roty. S účinnosťou od 1. 1. 1942 bol povýšený do hodnosti npor. spoj. vojska. V tejto hodnosti dňa 23. marca odišiel s doplnkami pre RD na východný front, kde vykonával funkcie aut. dôstojníka a vel. div. spojovacieho parku. Zúčastnil sa postupu RD cez Rostov na Done ku Kaukazu a jej ústupu na Krym. Na Slovensko sa vrátil v júli 1943. Po liečení vo voj. nemocnici v Bratislave a dovolenke opäť nastúpil k spoj. pr. 1 v Novom Meste nad Váhom, kde prevzal funkciu vel. rádiotelegrafickej roty. Dňom 1. 1. 1944 bol preložený na MNO a zaradený do šifrovacej skupiny sprav. oddel. Tu sa na podnet

R. Fraštackého zapojil do ilegálnej odbojovej činnosti ako šifrant a radista zabezpečujúci spojenie domáceho odboja s exilovým čs. MNO v Londýne. Jeho pridelenie k MNO sa skončilo na konci mája 1944, vrátil sa do Nového Mesta nad Váhom, kde sa 20. júna stal ZV náhradnej roty spoj. pr. 1. O niečo neskoršie, 2. augusta, odišiel ako vel. roty ku kombinovanej spoj. roty v Radvani nad Hronom. Po vypuknutí SNP sa stal vel. tel. práporu vel. 1. čs. armády na Slovensku. V tejto funkcii ho 28. 10. 1944 povýšili do hodnosti škpt. spoj. vojska. Pri ústupe do hôr padol na začiatku novembra 1944 do zajateckého tábora v Ružomberku a potom väznený v Trnave. Za účasť v SNP bol nariadením MNO SR dňom 20. 10. 1944 degradovaný na stk. a prepustený zo zboru dôstojníkov z povolania. Zo zaisťovacej väzby ho na začiatku januára 1945 prepustili s podmienkou, že vo svojom bydlisku – Novom Meste nad Váhom – vyčká výsledok trestného pokračovania voj. súdu. Túto podmienku nespĺnil, odišiel do Bratislavy, kde sa ukrýval až do oslobodenia. Dňa 8. 5. 1945, po prezentácii v 1. čs. arm. zbore, bol prijatý do čs. armády a zaradený ako vel. strážnej roty a vel. posádky v Novom Meste nad Váhom. Na začiatku júla bol odoslaný ku spoj. pl. 4 do Turčianskeho Sv. Martina, v polovici septembra ustanovený za jeho dočasný

vel. a 1. novembra za vel. S platnosťou od 1. 10. 1946 bol povýšený do hodnosti mjr. spoj. vojska. Od marca do júla 1947 absolvoval kurz veliteľov oddielov pri VŠV v Prahe, od augusta 1947 do júna 1948 kurz dôst. spoj. vojska v Spoj. učilišti v Novom Meste nad Váhom a od septembra 1949 do marca 1950 kurz vel. vojskových telies v Prahe. V r. 1950–1954 vykonával funkciu náč. Spoj. učilišťa v Novom Meste nad Váhom, 1954–1959 funkciu náč. katedry organizácie spojenia na VTA AZ v Brne (zároveň bol poslucháčom diaľkového štúdia). Do hodnosti pplk. bol povýšený 22. 1. 1951 a plk. 9. 7. 1954. Po prepustení z armády v roku 1960 pracoval ako stredoškolský profesor a zást. riaditeľa na Strednej priemyselnej škole strojníckej a učiteľ na Poľnohospodárskom učilišti v Novom Meste nad Váhom. Do dôchodku odišiel na konci augusta 1977. Prezident SR ho 7. 5. 2004 vymenoval do hodnosti brig. gen. v. v.

Vyznamenania: Pamätná medaila (1939), medaila Za hrdinstvo III. st. (1942), Vojenný víťazný kríž V. tr. (1944), Rad Slovenského národného povstania I. tr. (1947), Československý vojnový kríž 1939 (1947), Veľká medaila Svätého Gorazda (2005).

J. Bystrický

(Prevzaté z knihy *Vojenské osobnosti dejín Slovenska 1939–1945*, ktorú vydal *Vojenský historický ústav v Bratislave v roku 2013*)

Partizánska činnosť na východnom Slovensku

Aj ženy bojovali za slobodu

V predchádzajúcom čísle dvojtyždenníka Bojovník sme vám priniesli prvú časť rozprávania o partizánskej činnosti na východnom Slovensku. Rozprávanie sme ukončili pri partizánskych jednotkách, ktoré rozvíjali bojovú a diverznú činnosť, spolupracovali s civilným obyvateľstvom a niektorými jednotkami slovenských divízií, ktoré boli dislokované slovenskou vládou do priestoru vtedajších okresov Giraltovec, Bardejov, Medzilaborce, Snina a Humenné. Bojovník prináša ďalšiu časť rozprávania.

Nemci začali okupovať Slovensko 29. augusta 1944. Vojské ústredie Povstania v Banskej Bystrici odpovedalo na tento prepad fašistov vyhlásením dohovoreného hesla „Začnite s vystaňovaním“, čo znamenalo začiatok Povstania, ktoré vypuklo, skôr ako sa predpokladalo. Rýchlo sa rozšírilo na vyše 30 vtedajších okresov s rozlohou asi 20 000 km² s približne 1,7 mil. obyvateľov.

31. augusta 1944 Nemci vnikli bez boja do Prešova, obsadili veliteľstvo armády, zmocnili sa telefónnej ústredne a Východoslovenskú armádu zbavili jednotného velenia. Potom nasledovalo postupné odzbrojovanie jednotky za jednotkou. Časť jednotiek Východoslovenskej armády sa stihla pridať k partizánom, ale veľká časť vojakov tohto vojenského zoskupenia bola fašistami odzbrojená a odtransportovaná do pracovných a koncentračných táborov v Nemecku.

Po dvojmesačných urputných bojoch povstaleckí bojovníci podľahli presile, lepšie vyzbro-

jenej a skúsenejšej nemeckej armáde. 27. októbra 1944 nemecké vojská obsadili Banskú Bystricu, vojaci a partizáni ustúpili do hôr a pokračovali v boji až do príchodu Červenej armády. Hlavné velenie Povstania a jeho štáb pod ochranou Vysokoškolského strážneho oddielu, ktorý mal 227 členov, s armádnym generálom Rudolfom Viestom a brigádnym generálom Jánom Golianom padli do zajatia Nemcov v Pohronskom Bukovci (juhovýchod od Banskej Bystrice) dňa 3. 11. 1944. Generáli boli zajatí v dome Jozefíny Rybárovej a odvedení do jedného z koncentračných táborov v Nemecku, kde zahynuli za neznámych okolností. Pani Rybárová so 6 deťmi fašisti zavraždili a obec vypálili.

Do antifašistickej odbojovej činnosti v rokoch 1939 až 1945 boli zapojené aj ženy východného Slovenska. O ich aktivitách v domácom i zahraničnom odboji pútavo vypovedá jedna z Kroník Oblastného výboru SZPB v Prešove. Táto bola, na základe spomienok priamych účastníčok odboja, spracovaná skupinou žien v zložení: Mária Kendžirová, Anna Martinovičová, Anna Marušinová, Božena Meššová, vedúca pracovnej skupiny, Alžbeta Sanigová, neskôr tajomníčka Okresného výboru SZPB v Prešove, Žofia Temkovitsová a Silvia Veselá. Kronika bola venovaná 40. výročiu oslobodenia našej vlasti slávnou Červenou armádou. Rozhodnutie OV SZŽ o zdokumentovaní tohto svedectva o odboji žien bolo prijaté ešte roku 1984 pri príležitos-

Ženy partizánky.

Ilustr. foto: wikipedia

ti 40. výročia SNP na Mestskej konferencii SZŽ v Prešove. Sú to spomienky žien – odbojárrok o prežitom, o svojej aktivite v čase ilegality po vytvorení klérofašistickej Slovenskej republiky v marci 1939, v období SNP, a tiež ako svedectvo o účasti žien v 1. čs. armádnom zbore, ktorý bol postupne organizovaný ako poľný prápor od 5. februára 1942 v Buzuluku, pod vedením vtedy pplk. Ludvíka Svobodu. Samotné mesto Buzuluk sa nachádza na ľavom brehu rieky Samara, ktorá tvorí ľavý prítok Volgy v predhorí juhozápadnej časti Uralu v európskej časti Ruskej federácie.

Hlavným cieľom iniciatívnych žien pri spracovaní tejto Kroniky bolo ukázať na podiel žien v národnooslobodzovacom zápase v jeho vrcholnej etape – Slovenskom národnom povstaní. Boli to ženy a dievčatá vo veku 16 až 50 rokov: robotníčky, roľníčky,

úradníčky, študentky, učiteľky a iné, ktoré pochádzali z rôznych sociálnych skupín a vrstiev obyvateľstva. Všetky spomenuté ženy po oslobodení a neskôr žili so svojimi rodinami v Prešove.

Na základe životných skúseností a výpovede pamätníkov z tohto obdobia si všetci uvedomujeme, že existencia a aktivita ilegálnych pracovníkov a partizánskych jednotiek bez pomoci stoviek, ba tisícov bezmenných žien by nebola možná. Nejedna žena z horských a podhorských oblastí východného Slovenska prinášala im zásoby potravín, teplého ošatenia a cenné správy o pohybe a počte nepriateľa a pod. Mnohí ranení partizáni vďaka im za záchranu života, ktorým ani krutý teror nevzal odvahu. **Odvážne a nebojácne ženy bojovali so zbraňou v ruke aj v radoch 1. čs. armádného zboru na rôznych pozíciách – ako ošetrovatelky ranených, lekárky, radistky, spojárky, pôsobili v skupinových tímoch rozvedky a na iných pozíciách.**

Práve o takýchto ženách sú vyzprávané príbehy v Kronike OblV SZPB v Prešove z roku 1985. Medzi nich patrí: Anna Babejová, rodená Vaľková, narodená 14. 2. 1905 v obci Jarok, okres Užhorod, neskôr žila v obci Štefurov pri Giraltovcach, kde s manželom Petrom Babejom prežili 37 rokov. Roku 1950 sa rodina presťahovala do Prešova.

V rokoch 1939–1945 bola zapojená do ilegálnej činnosti po boku svojho manžela, ktorý za svoju ilegálnu prácu

bol v rokoch 1940–1941 väznený v Ilave. V septembri 1943 Peter Babej stál pri zrode partizánskej skupiny Čapajev. Jeho manželka Anna stála pri svojom manželovi aj v tých najťažších chvíľach. Poznala spolubojovníkov svojho manžela a plnila dôležité úlohy vedenia partizánskeho oddielu Čapajev, ktorý v ich rodinnom dome v Štefurove mali časté stretnutia pri príprave jednotlivých bojových akcií. Anna Babejová so svojou najstaršou dcérou Máriou organizovali a zabezpečovali pre partizánov potraviny, teplé oblečenie, ošetrovali ranených, získavali a odovzdávali dôležité správy od partizánov ilegálnym pracovníkom nielen do jednotlivých obcí v okresoch Svidník, Stropkov, Bardejov, ale cestovali aj do vzdialenejšieho Prešova a jeho okolia so správami, ktoré boli zväčša zašifrované v hesle.

V spomínanej Kronike sa o menovanej píše, že Anna Babejová je pracovitá žena, starostlivá matka siedmich detí, žena pevnej, rozvážnej a rozhodnej povahy. Jej hrud' nezdobia významné odbojové činnosti ale vo svojom vedomí nadobudla dobrý pocit z toho, že svojou konkrétnou činnosťou v čase odboja prispela skromnou hrivnou k porážke fašizmu na Slovensku. Mnohí z partizánov pri svojich spomienkach na tieto roky a udalosti si uvedomovali a boli presvedčení, že pani Babejová za pomoc partizánom a ľudom v odboji by si právom zaslúžila čestný titul „partizánska matka“, ktorá bola nielen odvážna, ale aj obetavá, starostlivá, zodpovedná a konala nezištne. Často riskovala svoj život, aby pomohla spoločnej veci odboja a ľudom v núdzi a v ohrození ich života, ktoré v tomto období boli takmer na dennom poriadku.

O osudoch ďalších partizánskych žien si môžete prečítať v nasledujúcom čísle Bojovníka.

Jozef DANKO

(Pokračovanie v nasledujúcom čísle)

TEKOV 2013

27. JÚLA 2013
V STAROM TEKOVE

9.00 VSTUP NA BOJISKO
11.00 Začiatok programu
Statické a dynamické ukážky
OS SR, činnosť mechanizovanej čaty na vozidlách BVP-2, boj áblitka.
Zoskok policajných výsadbárov z vrtnáika Mi-171, zneškodnenie nebezpečného pichateľa pohotovostným útvarom, zásah poriadkovej polície proti demonštrantom, likvidácia bomby policajným pyrotechnikom.
Ukážky výcviku a bojová činnosť Klubu 1. prísiluzného práporu.
Deňle historickej techniky Wehrmachtu, Červenej armády a Armády Spojených štátov.

13.30 BOJE NA HRONE
rekonštrukcia bojov z 2. svetovej vojny

18.00 Retro zábava v Bažantnici

Partnersi podujatia:
akzent media

Vstupné: deti do 6 rokov, veteráni II. sv. vojny a príslušníci zväzu protifašistických bojovníkov zadarmo, mládež do 19 rokov a starobní dôchodcovia 3 €, dospelí 6 €.

Na skok do Mezopotámie

Všetky národy na úsvite dejín boli mnohobožské. V Babylónii vládla zmes náboženských predstáv sumerských a semitských. Najvyšším bohom bol Bél (pán), Ištar a Marduk priamo v Babylo-

pisomným dielom podrobnejšieho zákonodarstva.

Z vied prekvitala matematika a astronómia. Rok mal 354 dní. Od nich pochádza aj rozdelenie roka na týždne, deň na 24 hodín, hodiny

7 planét, vypočítané zatmenie Slnka a začala sa vedecky skúmať príroda. Nabukadnesar (Nabuchodonozor) opevnil Babylon, zriadil visuté záhrady a postavil stupňovitý chrám boha Nabu (babylonská veža).

Aj Peržania si osvojili babylonskú kultúru. Dáreios ozdobil nádhernými stavbami Súsy a Persepolis. Oficiálnym perzským náboženstvom bola náuka Zarathuštru (žil okolo r. 1000 pred n. l.), kedy hlásal boj Ormuzda (boh dobra) s Ahrimanom (boh zla). Človek mal pomáhať Ormuzdovi, aby bol po smrti za to odmenený blaženosťou.

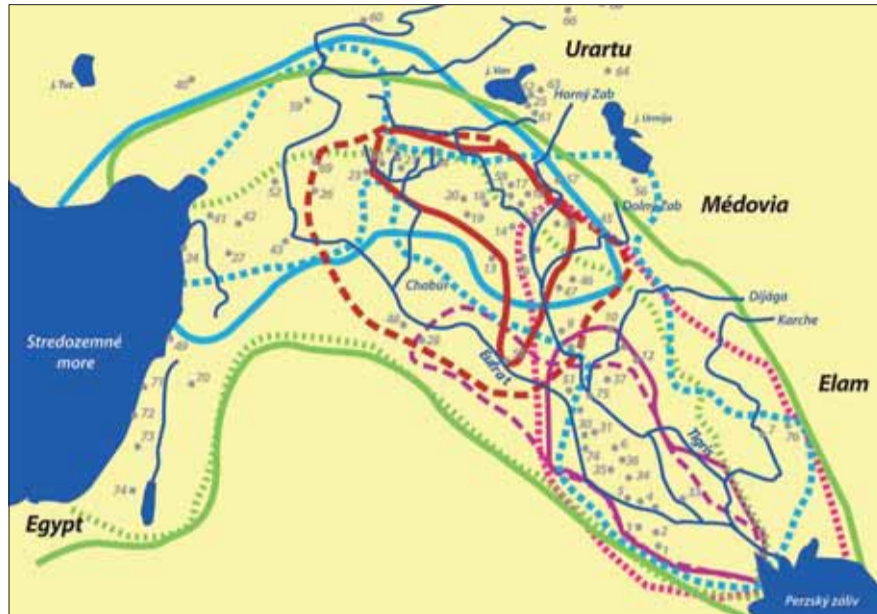
Feničania sa stali najvýznamnejšími šíriteľmi východnej vzdelanosti. Zjednodušili písmo na 22 znakov pre spoluhlásky, ktoré od nich prevzali Židia. Položili základy dnešnej sústavy písma. Prevzali aj uctievanie bohov – Melkarta, Ašstorety a Molocha. U Izraelitov malo písomníctvo nevidaný rozmach. Najprv to boli

piesne a žalmy, potom diela zeme-pisné, nazvané podľa hrdinov knihou Mojžišovou, Jošuovou, knihami sudcov a knihami kráľovskými, ktoré v 5. storočí pred Kristom boli zhromaždené v zbierke zvanej Biblia.

Babylonské zajatie urobilo zo Židov monoteistov (uctievajú len jedného boha). Zachovali si výlučnosť voči iným národom aj vtedy, keď im Kýros dovolil vrátiť sa do vlasti, Dáreios poskytol samosprávu za vedenia veľkňaza a dovolil im obnoviť jeruzalemský chrám.

Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Veľké útvary v oblasti Mezopotámie a blízkeho okolia od čias Obejdskej kultúry (5000 pred Kr.) po obdobie Novobabylonskej ríše (6. stor. pred Kr.). Ilustr. foto: wikipedia

ne, kde verili, že po smrti zostáva z človeka len tieň. Vládnucou triedou boli kňazi, ktorí okrem bohoslužieb predpovedali budúcnosť z hviezd, vykladali sny a viedli školy. Sumeri už v 4. tisícročí p. n. l. mali klinové písmo slabičné, ktoré ryli do tabuliek. Ich znaky prebrali aj Semiti, ktorí obsadili Mezopotámii. Prvými literárnymi dielami boli piesne, modlitby, povesti a záznamy udalostí. Najdôležitejšie z nich sa stali legendami o pôvode sveta a v Epose o Gilgamešovi správa o potope sveta. Zákoník Chamurapiho bol prvým

na 60 minút a kruhu stanovili 360 stupňov. Stavali paláce a chrámy so stupňovitými vežami, už dokázali budovať hrádze a vodné stavby.

Babylonskú vzdelanosť si osvojili aj Chetiti, ktorí v 15. storočí pred n. l. vytvorili mocnú ríšu v Malej Ázii. Asýrcania pokračovali v kultúrnej tradícii Babylončanov, najmä v stavitelstve. Kráľ Sargon vystaval palác v Chorsabade a Senacherib palác v Ninive. Kráľ Aššurbanipal založil veľkú knižnicu, ktorá mala 20 tisíc tabuliek. Babylon sa stal stredom východnej vzdelanosti. Bol v ňom

POĎĽA PLÁNU BARBAROSSA... (dokončenie v tajničke)

pomôcky: ABOV, BALI, LSD, OIL	skr. bývalého miestneho národného výboru	prvá časť slov s významom nový	rastlinný výhonok	otec	MPZ Slovenska	ťažko pracoval	používal zámeno oni	neširoká	domáce zvieratá	symetrála	EČV Nitra
Ministerstvo národnej obrany				metropola Nórska				miesto pripojenia svalu			
2. časť tajničky				ženské meno				patriaci Ane			
značka švédskych áut					spevavé vtáky				historický kraj na Slovensku	prijímala tekutinu	
	huncút	kancelárska skratka		značka mobilov					skratka pre a podobne		
		šetril		ženské meno					poranil		
druh drogy				tetanus					stlč		
				náradie na mlátenie obilia					zvrta		
opica			oceňoval					dravý vták			
			indonézsky ostrov					mužské meno			
pravidelne dostával							mláďa				
							písmeno gréckej abecedy				
americký lovec kožušiny zveri						plynný uhľovodík			solmu-značná slabika	citoslovce	bôtu
						končatina					
olej, po anglicky				1. časť tajničky							
kráčali				vari				mohamedánsky boh			

Správne vylúštenie tajničky z č. 12 znie: ...**potopila križník Hood**. Knihu posielame Jane Mockovčikovej do Senice.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor kontakt: tel. 57 20 37 34, e-mail sefredaktor@szpb.sk • Internet: http://www.szpb.sk, e-mail sekretariát ÚR SZPB: sekretariat@szpb.sk, redakcia: zlata.haringova@szpb.sk, fax 52 92 65 22 • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie e sa nevracajú • Vychádza dvoj týždne, cena jedného čísla 0,44 € • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava, e-mail: zahranična.tlac@sposta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegrasso, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS, s.r.o., Dostojevského rad 1, 811 09 Bratislava. Ročník XXXVII (LVIII) • Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľom pôst pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • Evidenčné číslo: EV 204/08

HISTORICKÝ KALENDÁR

7. júla

1944 – Americké letectvo podniklo útok na Škodove závody v Dubnici nad Váhom, kde sa vyrábali delá a letecké motory. Pri bombardovaní zahynulo 16 ľudí a 30 bolo zranených.

10. júla

1947 – Československá vláda odvolala svoju účasť na parížskej konferencii, ktorá sa zaoberala Marshallovým plánom.

12. júla

1940 – V britskom Duxforde vznikla 310. československá stíhacia peruť britského Kráľovského letectva. Jej veliteľom sa stal plukovník Karol Mareš. V priebehu niekoľkých mesiacov vznikli ešte tri ďalšie peruťe a českí a slovenskí letci sa zapojili do leteckej bitky o Britániu. V bojoch s nepriateľom padlo 511 československých letcov.

13. júla

1936 – Začal premávať motorový rýchlolok Slovenská strela na trati

medzi Bratislavou a Prahou. Slovenská strela premávala rýchlosťou 130 kilometrov za hodinu.

15. júla

1941 – Britské jednotky vstúpili do Bejrútu, čím sa aj Libanon po Sýrii dostal pod kontrolu Spojencov a podľa prísľubu francúzskeho generála Charlesa de Gaulla sa obe krajiny mali stať nezávislými.

17. júla

1945 – Začala sa v Postupime (Nemecko) konferencia víťazných mocností protihitlerovskej koalície. USA zastupoval prezident Harry Truman, Veľkú Britániu ministerský predseda Winston Churchill, neskôr Clement Attlee, a ZSSR zastupoval Josif Vissarionovič Stalin. V Postupime sa rozhodlo o povojnovom usporiadaní Nemecka a jeho denacifikácii, určili sa nové nemecko-poľské hranice a rozhodlo sa aj o odsune Nemcov z ČSR, Maďarska a Poľska. Zdroj: TASR

Bomba v Odre mala viac ako tonu

Nevybuchnutú bombu z druhej svetovej vojny s hmotnosťou takmer jednej tony sa 30. júna špecialistom podarilo úspešne vyzdvihnúť z dna rieky Odra na jej štetínskom úseku na severe Poľska. Informovala o tom spravodajská televízia TVN24.

Akciu pyrotechnikov zabezpečovali stovky policajtov, ktorí evakovali asi tisícov občanov žijúcich v okolí nálezu a na čas akcie tak uzavreli centrum mesta i prístupové komunikácie.

Bombu odviezli v dlhej kolóne vozidiel do cvičného priestoru armády, vzdialeného asi tri hodiny jazdy, kde ju špecialisti zneškodnili. Pre obyvateľov všetkých obcí na trase platil počas prejazdu kolóny zákaz vychádzania.

Situácia v samotnom Štetíne sa vrátila do normálu, doprava začala riadne fungovať, evakuovaní sa vrátili do príbytkov. red TASR

ZRNKÁ HUMORU

– Prečo blondínky nevedia napísať číslicu 111?

– Lebo nevedia, ktorá jednotka má byť v strede, ktorá vpravo a ktorá vľavo.

* * *

– Aký je rozdiel medzi zlodejom a politikom?

– Takmer žiadny. Obaja nás okrádajú, ibaže politik to robí vždy v súlade so zákonom.

* * *

Malý Deži hovorí mamičke:

– Dik, mama, aký veľký krajec chleba. Pre koho to je?

– Pre teba.

– Dik, aký malý.

Zdroj: Internet

Čerešňový likér

Potrebuje: 1,5 kg cukru, 2,5 kg čerešní, 1 l rumu.

Ako na to: Pripravíme si 5-litrovú fľašu s uzáverom. Umyjeme čerešne, pripravíme rum a cukor. Na dno fľaše dáme vrstvu višňí, ktorú posypeme vrstvou cukru. Takto vrstvom až kým sa nám neminú všetky suroviny. Na záver zalejeme rumom. Necháme postáť tri mesiace na chladnom a tmavom mieste. Po ôsmich týždňoch scedíme.

Zuzana K., Prešov